

informativni

glasilo ravenskih železarjev

fuzinar

Poštna plačana pri pošti
62390 Ravne na Koroškem

Leto XXIX

Ravne na Koroškem, december 1992

Št. 12

Srečno, zdravo in uspešno
leto 1993

KRIZA V EVROPSKEM JEKLARSTVU

V razpravah o sanaciji Slovenskih železarn so mnogi opozarjali tudi na krizo, ki je zajela svetovno jeklarsko industrijo. Ponatiskujemo nekaj značilnih izvečkov iz člankov, ki so bili objavljeni v zadnjem času - za osvetlitev globalnih razmer in lažje razumevanje našega položaja, čeprav slovenske železarne proizvajajo manj kot dve tisočinki jekla v Evropi.

Urednica

BOJ ZA EVROPSKI TRG

Od začetka leta (zaradi sklenjenih gospodarskih sporazumov z Evropsko skupnostjo; op. ur.) na evropskem trgu ni več omejitev za prodajo jekla iz Poljske, Madžarske in Češkoslovaške. V začetku je bilo pri trgovanju nekaj malega težav s poljskimi jeklarnami, potem pa so na evropski trg pritiskale češkoslovaške jeklarne in že do maja je bil izvoz za 125 odst. večji kot v vsem lanskem letu. Izvozna ekspanzija je nastala zato, ker je jeklo iz vzhodnoevropskih držav precej (vsaj za tretjino) cenejše.

Najprej je pri nemški vladi odločno protestiralo nemško jeklarstvo, ker so češke cene jekla začele delati veliko zmedo na nemškem trgu. Vznemirjenje je bilo veliko predvsem zato, ker je tudi nemške jeklarne že močno prizadela gospodarska recesija. Vlada je posegla po zaščitni klavzuli iz sporazuma in omejila uvoz iz Češkoslovaške, hkrati pa so Nemci proti koncu julija v Bruslju predlagali, naj ohlaja vzhodno izvozno vročičnost. Kmalu so se Nemcem priključili tudi Francozi, ker je uvoz iz vzhodnoevropskih držav začel ogrožati tudi njihove jeklarne, še posebej glasni pa so bili Italijani. Sredi avgusta je zato evropska komisija omejila prodajo določenih jeklarskih izdelkov iz Češkoslovaške na teh treh evropskih trgih, ker pa so se začele pritoževati tudi druge članice, ker se je jeklo začelo valiti k njim, so rigorozno posegli po varovalni klavzuli za celoten evropski trg.

Omejitve za vzhodnoevropsko jeklo bo najbrž trajala dolgo časa. Izkušnja z jeklom pa je na realna tla postavila tudi vzhodnoevropske države (vsekakor pa mora biti dober produkt tudi za nas).

(Delo, 13. 10. 1992)

ŽE DRUGO PRESTRUKTURIRANJE EVROPSKEGA ŽELEZARSTVA

Za prvo prestrukturiranje so se odločili sredi sedemdesetih let, ko je prva naftna kriza razbila iluzije o neskončni gospodarski rasti. Naftna kriza je od vseh gospodarskih panog najbolj prizadela jeklarstvo, saj največji porabniki (avtomobilska industrija, gradbeništvo in proizvodnja gospodinjskih aparatov) prehajajo na vedno lažja in kvalitetnejša jekla, tako da proizvodnja v tonah stagnira.

V Evropski skupnosti so na spremenjene razmere odgovorili s programom prestrukturiranja, s katerim so število zaposlenih v železarstvu od 387 000 v letu 1975 do leta 1988, ko so program končali, zmanjšali na 320 000. Od takrat se je število zaposlenih v

tej panogi zmanjšalo še za nadaljnjih 20 tisoč, a kljub temu zdaj znova ugotavljajo velike presežke. Vzroka sta predvsem dva: svetovne gospodarske razmere in povečana ponudba vzhodnoevropskih proizvajalcev.

Drugo prestrukturiranje evropskega železarstva (cilj je zmanjšati proizvodnjo za 25 tisoč ton letno, zato bo treba odpustiti okoli 50000 zaposlenih, op. ur.) bo veliko bolj boleče od prvega, ko so lahko probleme v veliki meri reševali s predčasnim upokojevanjem. Zdaj so te možnosti izčrpane in brez dela bodo ostali mladi ljudje, kar bo poleg velikih človeških problemov prineslo tudi hude finančne probleme prizadetim državam in regijam, kajti železarstvo je koncentrirano v nekaterih regijah, kjer preprosto ni drugih delovnih mest. Tudi jeklarstvo oblikuje posebne sklade za prezaposlitev ljudi. To pa bo omogočilo sklenitev sporazumov o gospodarskem sodelovanju z vzhodnoevropskimi državami in v tem okviru tudi s Slovenijo in ti sporazumi bodo tamkajšnjim jeklarjem odprli vrata na evropski trg.

(Delo, 11. 11. 1992)

DENAR ZA ZDRAVLJENJE JEKLARN V ES

V Evropski komisiji menijo, da bi lahko jeklarjem z območja ES odobrili 240 milijonov ekujev pomoči za njihovo prestrukturiranje, s čimer naj bi odgovorili tudi na prošnjo jeklarjev, ki opozarjajo ne samo na svoje prevelike zmogljivosti, pač pa tudi na težave zaradi recesije in prevelikega uvoza cenejšega jekla iz vzhodnoevropskih držav. Visoki funkcionarji so konec minulega tedna menili, naj bi omenjeno vsoto jeklarjem zagotovili v letih 1993 do 1995 tudi zato, da bi lahko odpustili ali pa poklicno preusmerili kar 50 000 delavcev v tej dejavnosti.

Jeklarska industrija, ki se je znašla v res težki krizi, zahteva sicer večjo pomoč, kot jo bo verjetno lahko dobila. Menijo namreč, da bi za zdravljenje jeklarstva ES v naslednjih letih potrebovali vsaj 2 milijardi ekujev, če pa bi začeli jeklarne zapirati, bi to posredno stalo še enkrat več.

(Delo, 18. 11. 1992)

TUJI STROKOVNJAK O SLOVENSkih ŽELEZARNAH

Vodja sektorja za mednarodne odnose pri Evropski komisiji za železo in jeklo J. W. Arts o konkurenčni sposobnosti slovenskih železarn:

"Imajo zelo pogumen program prestrukturiranja, ki vključuje program zmanjšanja proizvodnje, temelji pa na potrebah svetovnih trgov. To je zelo pomembno. Svetovna poraba v tonah se zmanjšuje, zato je edina pravilna razvojna usmeritev na dodano vrednost. Pravo merilo kvalitete je razlika med stroški surovin, energijo ter ceno končnega izdelka. Po tem, kar sem zvedel o programih slovenskih železarn, lahko rečem, da so na pravi poti.

Problem vaših železarn je izguba nekdanjih trgov. Izpadli so trgi v nekdanjih jugoslovanskih republikah, zmanjšala se je izvoz v vzhodno Evropo. Upamo lahko, da se bodo problemi v drugih republikah uredili v naslednjih treh do štirih letih in da se bo v vzhodni Evropi začel ponoven vzpon po letu 1995. Nekateri podatki, na primer iz Poljske, kažejo, da bo do tega res prišlo. Toda vi boste morali preživeti to vmesno obdobje, ko bo prodaja zelo majhna in boste morali preživeti, ob tem pa še zagotoviti denar za prestrukturiranje, vključno z zapiranjem določenih zmogljivosti in prezaposlovanjem delavcev."

Glede konkretnega sodelovanja z EGS pa je omenil možnosti v okviru Phare, v okviru katerega bi lahko zagotovili brezplačno strokovno pomoč za prestrukturiranje.

(Delo, 11. 11. 1992)

SLOVO OD POSLANSKIH KLOPI

Pogovor z Jožetom Studenčnikom, poslancem v zboru združenega dela republiške skupščine

Pa sta končno za nami (vsaj za nekaj časa) predvolilna mrzlica in tudi volitve. Imamo nove poslance v državnem zboru in svetu ter predsednika republike.

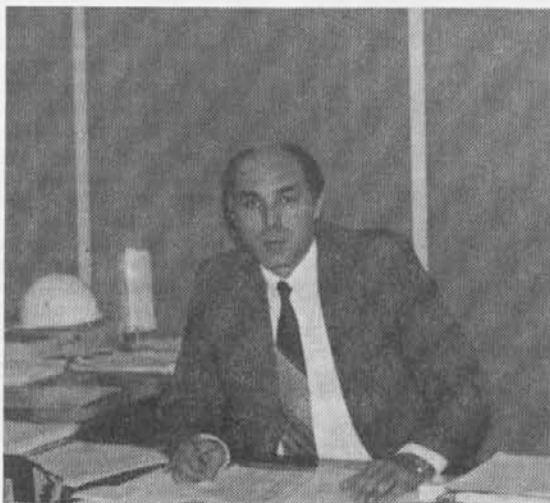
Volitve '90 se z letošnjimi - po pestrosti dogajanja in vsebini - ne morejo kosati. Se pač razvijamo tudi na tem področju...

12. 4. 1990 smo tudi v Železarni Ravne volili delegata za zbor združenega dela (ZZD) RS za področje industrije in rudarstva v okviru 14. volilne enote, ki je obsegala občine Dravograd, Radlje ob Dravi, Ravne na Koroškem in Slovenj Gradec. Izvoljen je bil Jože Studenčnik, dipl. inž. metalurgije, sedaj namestnik generalnega direktorja Železarne Ravne. Za Informativni fužinar je (kot edini ravenski "železar" v slovenski skupščini) odgovoril na nekaj vprašanj o svojem pravkar končanem poslanskem mandatu.

Za poslanca vas je predlagal DEMOS, v železarni smo ob volitvah pozivali ... "Volimo delegate, ki bodo zastopali naše interese", hkrati pa ste edini predstavnik 14. volilne enote, ki zajema kar štiri občine. Kako ste se znašli v tej večkratni vlogi, ki je verjetno zahtevala zastopanje različnih interesov?

Naloga parlamenta kot zakonodajnega telesa je sprejemanje zakonov, ki so pomembni za celotno državo. Zakonodaja približno enako vpliva na vse regije, le v nekaterih primerih (npr. zakon o zaščiti demografsko ogroženih območij, zakonski sveženj o sanaciji železarn) bolj zadeva posamezna območja.

Na začetku poslanskega mandata sem poklical predsednike izvršnih svetov koroških občin, da bi dobil informacije o ZZD. Kljub načelni pripravljenosti za sodelovanje pa sem gradivo za njihove seje dobival le iz ravenske občine. V republiškem ZZD sem opozoril na težave pri povezovanju z nižjimi ravnimi, zato je njegov predsednik pozival k sodelovanju, vendar neuspešno. Zlasti ob sprejemanju republiškega proračuna bi morale občinske strokovne službe pripraviti dokumentacijo (npr. za gradnjo cest), saj sredstev drugače ni mogoče dobiti. Nastop poslanca brez argumentov pa ni uspešen.

V zadnjem času sem bil deležen tudi očitkov, da sem zastopal predvsem interese Železarne Ravne, češ da so drugi zaradi sanacijskih zakonov prikrajšani. Dejstvo je, da so skoraj vsi koroški poslanci podprli predlagane zakone. Ne nazadnje - kar polovica zaposlenih v industriji na Koroškem dela v Železarni.

Kaj ocenjujete za svoj največji prispevek k delu parlamenta?

Sprejemanje zakonodaje je odvisno od vseh poslancev, posamezniki lahko posredujejo svoje ideje in na koncu glasujejo tako ali drugače.

Največji uspeh parlamenta je osamosvojitve Slovenije, gledano bolj lokalno pa sprejem zakonov o sanaciji sistema Slovenskih železarn. V ostali zakonodaji je nekaj dobrega in nekaj slabega. Skušali smo se zgledeovati po Zahodu, ker pa so razmere pri nas drugačne, prihaja do težav. Za davčno zakonodajo npr. menim, da smo dopustili prevelike obremenitve.

Bili ste tudi član nekaterih skupščinskih odborov.

Sodeloval sem v odboru za splošne gospodarske zadeve, ki je obravnaval vso zakonodajo z gospodarskega področja, njegovo mnenje pa je pomembno vplivalo na sprejemanje zakonov - tudi privatizacijskega.

Komisija za nacionalni in regionalni razvoj, katere član sem bil, je pripravila zakon o zaščiti demografsko ogroženih

območij, ki pa je potreben popravkov.

Bil sem tudi v komisiji za preučitev sojenja "četverici", a se je sestala le enkrat, da je pregledala poročilo prejšnje komisije.

V ZZD pa sem bil predsednik mandatne in imunitetne komisije.

Kakšni občutki so vas prevečali ob razpravi o zakonih za sanacijo Slovenskih železarn? Ste bili prepričani, da jih bodo poslanci sprejeli? Lahko poveste še kaj o dogajanju v zakulisju?

Ob pripravi gradiva za sanacijo železarn sem dvomil o podpori poslancev. Tudi prve reakcije so bile negativne. Organiziral sem sestanek ravenških poslancev oziroma poslancev treh regij z direktorjem Slovenskih železarn, ki jih je celovito seznanil s problematiko. Pripravil sem tudi sestanek s predsedniki poslanskih klubov.

Zakone je najprej sprejel gospodarski odbor vlade, pozneje še celotna vlada. Ker pa je bil dnevni red zasedanja parlamenta že sprejet, sem se s posameznimi poslanci oziroma predsednikom ZZD dogovoril, da jih priključimo predvidenim temam med pobudami. Kasneje sem dosegel, da so bili zakoni uvrščeni na začetek dnevnega reda. Razprava v zborih se je nato vlekla skoraj dva tedna. Poslanci so zakone na koncu vendarle sprejeli; ne pokrivalo pa izgube za leto

1992, pa tudi obresti od kreditov bodo morale po letu 1997 odplačevati železarne. Omejitev je postavil DPZ, saj bo za spremembo lastnika potrebno soglasje novega državnega zbora. Podeljevanje kreditov za obratna sredstva bosta nadzirali vladna in skupščinska komisija.

Reči moram, da zakoni o sanaciji železarn poslancev niso prepričali. Sprejeli so jih bolj zaradi prigovarjanja, pritiska javnosti in predvolilnega časa.

Ljudje so do poslancev kritični, očitajo jim neresnost, na drugi strani pa ugodnosti. Kakšno pa je poslansko življenje v resnici?

Iskreno priznam, da sem si že kar želel, da mi mandat poteče. Opravljanje poslanske funkcije poleg rednega dela ni nikakršen užitek niti zaslužek. (Neprofesionalni poslanci smo dobili povrnjene potne stroške in sejnino, plače profesionalcev pa so se gibale okoli 50 tisoč tolarjev.) Kot poslanec sem bil v Ljubljani vsaj 200-krat, saj sem se se redno udeleževal. V našem zboru je bilo prisotnih vedno med 50 in 60 poslancev, največkrat pa je bil nesklepčen DPZ, tudi zaradi podvajanja ministrskih in poslanskih funkcij.

Katera spoznanja o politiki in izkušnje s politiko ste si pridobili v dveh letih poslanskega mandata? Se sedaj umikate iz političnega življenja?

Kdor ni bil nikoli v parlamentu, nima predstave, kaj je politika. Koliko je tu spletka, boja za prestiž med strankami. Prej sem si predstavljal, da lahko poslanec dokaj enostavno uveljavi svojo idejo. Pa ni dovolj, da pridobiš svojo stranko, prepričati moraš še druge. Tudi ob uspehih si izpostavljen kritiki: Zakaj si dosegel le toliko?

S politiko se ne bom več ukvarjal, dokler se politično dogajanje ne izkristalizira. V zadnjem času sem se posvečal kar štirim stvarem: službi, parlamentu, gradnji hiše in magisteriju. Zadnji dve bi rad v kratkem tudi končal.

Gospod Studenčnik, najlepša hvala za odgovore.

Andreja Čibron - Kodrin

PONOVO VZPOSTAVITI FINANČNO DISCIPLINO

Vlada želi s predlaganim Zakonom o začasnih ureditvah zavarovanja plačil v dolžniško - upniških razmerjih, ki določa pravno podlago za obvezno zavarovanje plačil, izboljšati finančno disciplino.

Vse slabši pogoji poslovanja povzročajo naraščanje finančne nediscipline pri poravnavanju obveznosti, kar se med drugim kaže v tem, da dolžniki zapadlih obveznosti ne poravnajo, niti upnikom ne izročajo instrumentov zavarovanja plačil, predvidenih z zakonom o finančnem poslovanju. Predlagani zakon pa določa obvezno izstavitel instrumentov zavarovanja plačil in je torej po vsebini interventne narave.

Praviloma mora dolжник ob nastanku dolžniško - upniškega razmerja svojo obveznost s plačilom poravnati upniku. Kolikor pa tega plačila ne more izvršiti ali je z upnikom dogovorjeno odloženo plačilo, zakon določa, da mora dolжник v petnajstih dneh po nastanku dolžniško - upniškega razmerja za vsako svojo obveznost izročiti upniku enega od naštetih instrumentov za zavarovanje plačila (menico, ček, akceptni nalog, bančni nalog). Pomembno pa je, da dolжник in upnik pri vzpostavljanju dolžniško - upniških razmerij prosto določata plačilne roke ter način in instrumente zavarovanja plačil.

S predlaganim zakonom ne bodo nastale nikakršne dodatne obveznosti gospodarskih subjektov, zagotovljen pa bo boljši vpogled v finančno stanje posameznega podjetja, s tem pa bodo dane možnosti za učinkovitejšo ukrepanje tekoče ekonomske politike in izboljšanje finančne discipline.

Kako pa bo predlagani zakon vplival na finančno poslovanje v naši železarni, nam je povedal direktor OE Finance Rudi Rajzer: "S 1. januarjem 1993 se bo Železarna Ravne reorganizirala

v več družb s svojimi žiro računi, kar pomeni, da bo treba za vsako od teh družb posebej voditi finančno poslovanje.

V železarni imamo dve vrsti proizvodnje: metalurško in kovinsko - predelovalno. Metalurška proizvodnja je materialno in energetsko intenzivna, input je le nekoliko nižji od outputa. S sprejetjem Zakona o zavarovanju plačil in s pomanjkanjem finančnih sredstev za zagotavljanje reprodukcije bodo takoj nastale težave v poslovanju. Sodeč po dosedanji nelikvidnosti in recesiji na področju črne metalurgije pa pričakujemo, da se bodo težave še povečale. Na področju metalurgije se srečujemo s posameznimi dobavitelji - monopolisti (Eles, Petrol, Carine, Železnica), pri katerih so pogoji plačila popolnoma drugačni kot so plačilni pogoji kupcev naših materialov. Da bomo te probleme lahko rešili, bo potrebna temeljita koordinacija med nabavno, prodajno in finančno službo. Le tako bomo lahko normalno poslovali, v skladu s predpisano zakonodajo, saj v primeru kršitev predlagani zakon predvideva stroge kazni - 300.000 tolarjev za pravne osebe in 20.000 tolarjev za odgovorne osebe.

Nekoliko lažje bo poslovanje na področju predelave, saj imamo tukaj v večini primerov individualna naročila, pri katerih konkurenca na trgu ni tako ostra in lahko dosežemo boljše plačilne pogoje.

Glede na predvideni plan izvoza v letu 1993 upamo, da bomo večino potrebnega denarja za financiranje proizvodnje in izplačilo plač dobili s plačili iz tujine. Predvidevamo pa tudi povečan uvoz določenih materialov iz tujine, kjer so plačilni roki od 30 do 120 dni, medtem ko na domačem trgu le s težavo dosežemo rok plačila 45 dni.

Država s predlaganim zakonom ne želi samo izboljšati finančno disciplino, ampak predvideva, da se bo v letu 1993 pričela oživitve gospodarstva, in da se bo povečala emisija denarja v obtoku.

Predlagani Zakon o zavarovanju plačil v dolžniško - upniških razmerjih naj bi veljal do 31. 12. 1993, ko bo vlada s predpisi sistemsko uredila vprašanja finančnega poslovanja ter ustvarjanja pogojev za normalno tržno obnašanje gospodarskih subjektov.

Irena Nagernik

SINDIKAT NEODVISNOST

... O SANACIJI

Sindikat ima nalogo, da najde skupni jezik z vodstvom podjetja o ugotavljanju trajnih presežkov. Že ob sprejemu kolektivne pogodbe smo imeli v Neodvisnosti pomisleke glede kriterijev za določanje presežkov. Pri temeljnem kriteriju delovna uspešnost (OP, strokovnost, napredovanje) je bilo preveč prepuščeno odločanju nadrejenih. Menimo, da je ta kriterij krivičen do socialno šibkejših in starejših delavcev, ki jim je življenjska moč že opešala, in se ne morejo meriti z mladimi, zdravimi in produktivnejšimi sodelavci. Zanje se bomo zavzemali, vendar ne sprejemamo očitkov, da s tem pokopavamo podjetje; upravičeni so do zaščite, saj so soustvarjali skupaj z drugimi to, kar danes imamo.

V zvezi z informacijo o presežnih delavcih, češ, da naj bi jih bilo 1200 ali 1500, smo že napovedali sestanek z generalnim direktorjem in vodstvom SŽ. Želimo zvedeti, kakšni bodo ukrepi po sprejemu sanacije v parlamentu. Govoriti o številkah je neumestno, dokler projekt reor-

ganizacije ni sprejet, sindikat pa bi moral vsaj mesec dni prej dobiti v roke število po kategorijah delovnih mest (neimensko) in izdelane programe za reševanje trajnih viškov.

Direktorji so doslej "viške" določali preveč na pamet, brez upoštevanja zakonov, zato je bilo tudi toliko konfliktov.

... O KOLEKTIVNI POGODBI

Pripravlja se splošna sprememba kolektivne pogodbe.

V zadnjih mesecih je bilo veliko slišati o negospodarstvu, nič pa o kolektivni pogodbi za gospodarstvo, čeprav je predtemeljni akt za izdelavo podjetniških kolektivnih pogodb.

Predlagali bomo spremembe v zvezi z zaposlitvijo, za kar se sklepa individualna pogodba med delojemalcem in delodajalcem. Te pogodbe so šablonske in premalo natančno določajo delavčeve pravice.

Nikoli nismo pristajali na nejasnost določil v zvezi z oblikovanjem plač. Ukiniti je treba določilo o tajnosti plač, saj še ne obstajajo pogoji za to.

Delavec mora vedeti in razumeti, kakšna so izhodišča in metodologija za izračun plače.

Kolektivne pogodbe morajo ostati akti, s katerimi so natančno določene pravice delojemalcev. Zaradi razmer danes ni moč uresničevati in so te pravice zgolj na papirju. Natančno je treba določiti sankcije za primer kršitev, ki jih omogoča tudi neučinkovit sistem.

V Neodvisnosti si bomo tudi prizadevali, da preprečimo nerazumljive delitve OD menedžerjem. Njihove plače ne smejo biti mnogokratniki povprečnih plač, temveč morajo biti zaslužene in določene na podlagi jasnih kriterijev - z rezultati poslovanja.

... O PROSTOVOLJNEM ZDRAVSTVENEM ZAVAROVANJU

Že ko je bil spomladi sprejet novi zakon, je bila naša reakcija negativna, ker bodo v tem sistemu delavci dodatno obremenjeni. Pridružili smo se tudi tistim, ki so predlagali zamrznitev za določeno obdobje, da bi se

lahko na spremembe temeljito pripravili.

Direktor Uprave nam je povedal, da Železarna Ravne ne bo sklenila kolektivnega zavarovanja za svoje delavce. Kljub temu upamo, da še ni vse izgubljeno. Skušali bomo najti skupni jezik z direktorji posameznih podjetij oziroma profitnih centrov, da bi le pristali na skupinsko zavarovanje, ki je ugodnejše od individualnega. Tudi zaradi tega, ker je enako za vse, ne glede na pripadnost temu ali onemu sindikatu. Predvsem je v tem primeru enotno mesečno odtegotvanje premije, določeni pa so tudi popusti glede na velikost skupine. Nekatera podjetja plačajo zavarovanje za svoje delavce, druga prevzemajo samo administracijo in skrbijo za ažuriranje podatkov.

Če ne bo mogoče drugače, bo Neodvisnost poskrbela za skupinsko zavarovanje svojih članov in nečlanov, medtem ko se Svobodni sindikat odloča po svoje. Mi se dogovarjamo z Zavodom za zdravstveno zavarovanje, ker menimo, da je tu tveganje manjše kot pri zavarovalnicah.

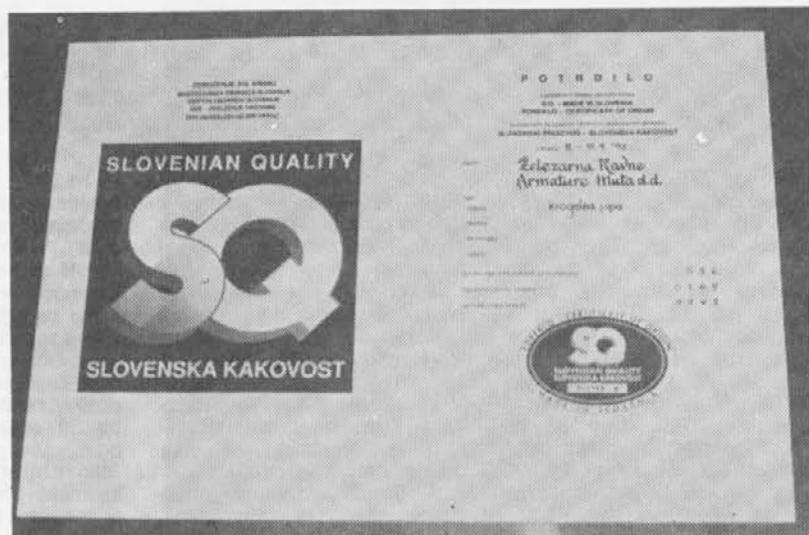
Opomba: Po zadnjih informacijah bo prostovoljno zavarovanje organizirano v okviru SŽ.

Mojca Potočnik

ZNAK KAKOVOSTI ZA ARMATURE

Strokovno specializirani sejem pod imenom SLOVENSKI PROIZVOD - SLOVENSKA KAKOVOST je bil v Kranju od 8. do 11. 9. 1992 in bo vsako leto pod pokroviteljstvom Združenja SQ Kranj, Gospodarske zbornice Slovenije, Obrtne zbornice Slovenije, GZS-združenja trgovine in PPC gorenjski sejem Kranj. Ob navzočnosti mnogih politikov in ob uvodnem govoru g. Kučana so bila podeljena priznanja v obliki znaka kakovosti SQ več kot petdesetim slovenskim podjetjem. Mnoga od teh so svoje izdelke na sejmu tudi razstavljala. Na vidnem mestu je bil tudi znak kakovosti SQ. S takim načinom promocije moramo sebi in svetu dokazati, da smo sposobni ponuditi trgu takšne izdelke, takšne storitve, ki bodo kot plod naše slovenske ustvarjalnosti, našega znanja navdušili kupce.

Številna podjetja je šele izguba trgov v nekdanji Jugoslaviji in groba prisila, da so iskali nove trge predvsem na Zahodu, spomnila, kako pomembni so kupci. Ti pa so vnesli v podjetja tudi novo zahtevo: Kakovost proizvodov ali storitev mora biti skladna z visokimi pričakovani evropskih kupcev. Samo tisti, ki lahko tem zahtevam ugodijo, lahko prodre in se ustali v višjih cenovnih razredih. V ta namen je sejem priložnost za dogovore poslovnih partnerjev, da bi lahko skupaj izrabili možnosti tujih trgov. Samo dovolj veliki si ob kakovosti lahko privoščijo tudi ime in s tem tudi poreklo. Znano je, da kupci veliko raje segajo po tistih izdelkih, ki nosijo znak nacionalnega simbola. Zato je osnovni cilj sejma pospeševati slovensko razpoznavnost in poreklo, obenem pa ob nakupih tudi vplivati na prioriteto odločanje za domače slovensko blago.

- Na sejmu si je možno pridobiti naslednja priznanja za kakovost:
- **Modri znak SQ** - Slovensko poreklo je znak "priporočanja" pa tudi zaščita kupca - potrošnika
  - **Zlati znak SQ** - Preskus kakovosti
  - **Zeleni znak SQ** - Sistem ISO 9000

Modri znak SQ za poreklo je dobila ŽELEZARNA RAVNE - ARMATURE MUTA, ki je predstavila naslednje izdelke: ventile, krogelne pipe, valjaste pipe, dušilne lopute, čistilce nesnage, zasune, spojne elemente in prirobnice. Prav bi bilo, da bi v prihodnje na tem sejmu sodelovala tudi druga podjetja Železarne Ravne, saj imamo izdelke, ki si slovenski znak kakovosti zaslužijo.

Vlado Macur, dipl. inž.

PNEVMATIKA

ŠIROKA UPORABNOST IZDELKOV

Izdelke Pnevmatike uporabljajo pri površinski in podzemnem pridobivanju surovin, v gradbeništvu, pri gradnji cest, v metalurgiji in v kovinsko-predelovalni industriji.

S stroji, napravami, izmenjalnim in vrtnalnim priborom iz proizvodnega programa Pnevmatike Ravne lahko opravljamo različna raziskovalna dela:

- raziskave mineralnih surovin in njihovih zalog (kovine, nekovine)
- raziskave energetskih surovin in njihovih zalog (premog, nafta, plin, geotermalna energija)
- iskanje novih virov pitnih in industrijskih voda v različnih vrstah kamnin (prodni zasipi, zaprte strukture pod pritiskom - kraški sistemi)
- iskanje termalnih vod
- iskanje mineralnih vod.

Po končani raziskavi se začne površinsko ali pa podzemno pridobivanje surovin. Predvsem tu lahko s pridom uporabimo izdelke Pnevmatike.

Možnosti njihove uporabe pa še niso izčrpane, omenimo še:

- gradnjo predorov (zaradi razbremenitve zračnega in cestnega prometa)
- gradnjo podzemnih železnic, skladišč, čistilnih naprav, nakupovalnih centrov, predorov za cevovode, kanalizacijo, kablovodov itd.
- velika zemeljska dela (energetski objekti, vodovodi, plinovodi)
- sanacijo in rekultivacijo površinskih kopov, kamnolomov, večjih plazovitih območij ter prekopov.

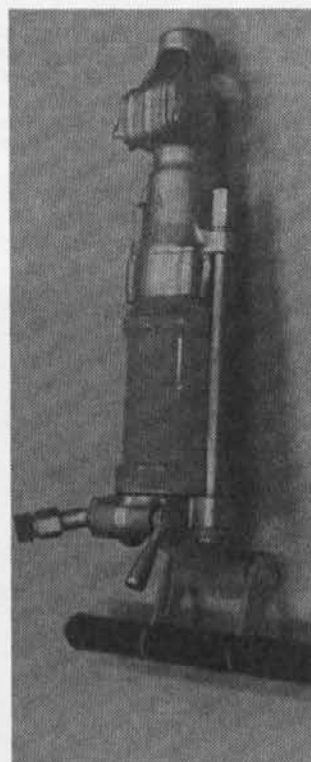
V Sloveniji je 31 zanimivih nahajališč nekovinskih mineralnih surovin. Trenutno jih industrijsko izkoriščamo le 12. (Vzroki so različni, najpomembnejša pa sta stagnacija gradbeništvu in splošna kriza pri nas.) Nekovine so pomembna podlaga za razvoj gospodarstva, saj so prednostna naravna danost za razvoj obrti, malih industrijskih obratov - ob sorazmerno nizkih vlaganjih.

V državi stalno obratuje tudi 135 kamnolomov, nekaj pa še občasno.

Evropa je izčrpala večino ekonomsko pomembnejših nahajališč premoga in rud (kovin), povečati pa je mogoče še pridobivanje nekovin, kjer se v veliki meri uporablja enaka tehnologija. Gospodarski položaj bo še dolgo narekoval izrabo domačih surovinskih virov - ne glede na kakovost in druge pogoje pridobivanja. Zato bodo potrebne dodatne raziskave, da bi izboljšali ekonomičnost izrabe surovin.

Pnevmatiki se odpira velik in perspektiven trg, saj se lahko s svojimi izdelki vključuje v raziskovanje in izrabljanje mineralnih in drugih surovin ter vpliva na razvoj rudarske tehnologije.

Kakovost izdelkov pa je odvisna od organiziranosti celotnega proizvodnega procesa. Upoštevati je treba interno standardizacijo in jo nenehno izboljševati v skladu z "ISO-9000". Le tako lahko dosežemo

stalno in zanesljivo kakovost izdelkov, s tem pa konkurenčnost in uspeh na trgu ter zadovoljstvo kupcev kot tudi ekonomičnost poslovanja.

Av gust Knez, dipl. inž.

NAŠE DELO V OKTOBRU

Dosegli smo 53,6 odst. predvidenega plana skupne proizvodnje, kar v kumulativni znaša 65,2 odst. Za 6.137,1 tone prodanih izdelkov smo iztržili 607,8 milijona SIT, kar je v povprečju 99,03 SIT/kg. Od tega smo na domačem trgu prodali 2.552,3 tone v vrednosti 290,9 milijona SIT, v nekdanje republike SFRJ smo prodali 183,1 tone v vrednosti 19,1 milijona SIT, izvozili pa 3.401,6 tone v vrednosti 297,8 milijona SIT oz. 3,5 milijona dolarjev.

PROBLEMATIKA PROIZVODNJE

V Jeklamni so v oktobru izdelali 6049,83 tone elektro jekla in 212,92 tone jekla EPŽ. Skupna proizvodnja je znašala 1665,48 tone jekla. Z UHP in 10 t EOP zaradi pomanjkanja plina niso obratovali od 5.10.1992 do 11.10.1992. Zaradi pomanjkanja naročil pa so do konca meseca s pečjo UHP obratovali samo ponoči.

V Valjarni so izdelali 4398 ton gredic, 2422 ton srednjih profilov in 356 ton lahkih profilov. Proizvodnja je bila motena predvsem zaradi redukcij zemeljskega plina od 5.10.1992 do 14.10.1992. 14.10.1992 pa je bila dobava plina popolnoma ustavljena. Od

15.10.1992 naprej težav z oskrbo plina ni bilo več. Težave pa so imeli zaradi pomanjkanja ferolegur.

Jeklovlek je dosegel le polovično proizvodnjo zaradi kroničnega pomanjkanja vložka iz Valjarne. Težave so imeli še z nabavo olj za stroje in emulzije.

Vzmetarna ni dosegla načrtovane skupne proizvodnje. Realizirali in odpremili pa so vsa odprta naročila v oktobru.

V Strojih planirane proizvodnje niso v celoti realizirali, delno zaradi težav pri kompenzaciji izdelkov za Sisak ter manj intenzivne proizvodnje za Rusijo; prevzem bo šele v decembru. Prav tako se je pojavil nepredviden izmeček pri valjih za izvoz.

V mesecu oktobru so imeli v Industrijskih nožih na brušenju za 530 ur zastojev in zaradi različnih vzrokov še za 642 ur. Proizvodnja je bila na solidnem nivoju, vsekakor pa skupna zasedenost z naročili za določene asortimente še ni bila dovolj ugodna.

PROBLEMATIKA PRODAJE NA DOMAČEM TRGU

Valjarna je dosegla 94 odst. količinske in 87 odst. vred-

nostne realizacije. Na YU trg je prodala 30 odst. količinske in 25 odst. vrednostne realizacije. Vzroki za nedoseganje plana v Sloveniji so še vedno pomanjkanje naročil in zastoji v proizvodnji zaradi pomanjkanja plina.

Kovačnica je dosegla 70 odst. količinske in 75 odst. vrednostne realizacije, na YU trgu pa 32 odst. količinske in 25 odst. vrednostne realizacije. Slab rezultat je tudi tukaj zaradi že znanih problemov.

Jeklovlek je dosegel 68 odst. količinske in 60 odst. vrednostne realizacije. Na YU trg je prodal le 12 odst. količinske in 25 odst. vrednostne realizacije.

Na slovenskem trgu je Pnevmatika realizirala 75 odst. načrtovanih količin in za to iztržila 61 odst. načrtovanega denarja. Tudi na tržišču Hrvaške in Makedonije niso uspeli prodati več kot 26 odst. planiranega blaga, je pa bila nekoliko ugodnejša cenovna struktura, saj so iztržili 48,5 odst. planske vrednosti.

Vzmetarna je na domačem tržišču prodala 67,7 ton oz. 134,1 odst. plana. Za blago so izstavili za 12,1 milijona SIT faktur ali 135,8 odst. načrta. Plan je bil delno presežen zaradi dobav zalog iz špedicije. Sicer je bila proizvodnja zaradi plina motena in kljub zanimanju na hrvaškem trgu niso prodali oktobra nič, naročila so prenesli v november.

Stroji so na domačem trgu (vključno izvoz YU) presegli količinsko načrtovano proizvodnjo za 27,3 odst. in s tem dosegli vrednostno realizacijo 63,3 odst. Razlika med količinsko in vrednostno realizacijo je zaradi odpreme grobo mehansko obdelanih odkovkov. V preteklem mesecu ni bilo odpreme za Železarno Sisak, ker niso bile urejene finančne zadeve med Kovinotehno Celje in Železarno Sisak.

UVOZ

Oktober smo uvozili za okoli 1,7 milijona USD rezervnih delov in repromaterialov. Devizno financiranje za te nakupe je bilo zagotovljeno izključno z izvozom, delno po dolgoročnih kooperacijskih pogodbah, delno pa s pobotom rednega izvoza. Direktna plačila v inozemstvu prek poslovnih bank so izjema. Zaradi nediscipline pri plačevanju zapadlih obveznosti od carin in carinskih dajatev ima tako špediter Translog kot tudi uvozna služba veliko težav pri carinjenju blaga.

ODSOTNOSTI

Delovni čas smo izrabili 70,05-odstotno. Odsotnosti so znašale 29,95 odst. in so bile razporejene tako:

- letni dopust	8,71%
- izr. plač. dopust	0,40%
- bolezn	7,20%
- druge plač. ods.	13,59%
- neplač. odsot.	0,05%
SitUPAJ	29,59%

Ure v podaljšanem delovnem času so znašale 0,44 odst. in so bile glede na september nižje za 0,12 odst. Največ nadur so imeli v TSD, in sicer 3,30 odst.; sledijo Orodjarna 2,02 odst.; Strojegradnja 1,44 odst.; ETS 1,02 odst.; skup. služ. STO 1,01 odst. Ostali obrati so imeli manj kot odstotek ur v podaljšanem delovnem času.

ODSOTKI DOSEGANJA NAČRTOVANE PROIZVODNJE

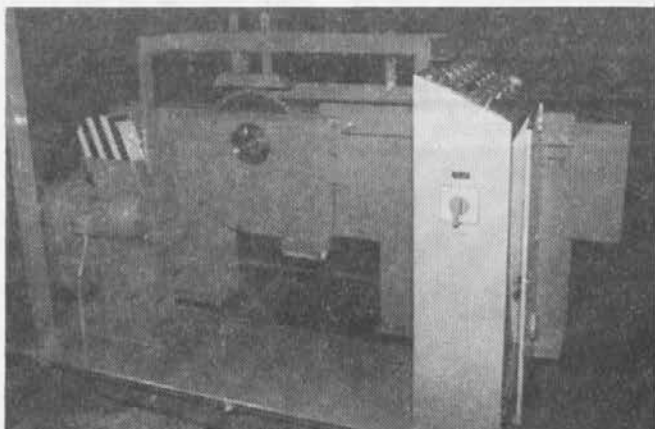
	SKUPNA PROIZVODNJA		ODPREMA		FAKTURIRANA REALIZACIJA		IZVOZ		IZVOZ		DOMAČI TRG	
	TON	TON	TON	TON	SLT	SLT	\$	SLT	SLT	SLT	SLT	
	oktober	zbir oktober	oktober	zbir oktober	oktober	zbir oktober	oktober	zbir oktober	oktober	zbir oktober	oktober	zbir oktober
JEKLARNA	47,4	67,1	20,4	28,5	44,0	42,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
VALJARNA	63,0	68,0	86,0	79,3	129,0	103,7	85,9	71,2	124,7	95,2	158,3	128,9
KOVAČNICA	38,5	48,1	29,3	35,5	60,5	62,6	62,2	45,0	91,6	60,5	91,5	118,3
JEKLOVLEK	51,5	64,0	63,2	62,1	81,5	79,9	68,8	66,2	94,3	83,9	85,1	95,9
SK. METALURGIJA	53,7	66,0	64,7	63,7	98,4	85,7	81,5	69,2	117,1	91,6	128,3	119,4
JEKLOLIVARNA	52,9	58,8	50,5	61,1	73,1	85,4	55,8	75,0	81,3	99,7	76,5	78,8
TSD	16,8	61,5	13,5	55,0	27,1	55,1	8,0	48,5	11,5	63,1	209,6	70,7
ORODJARNA	111,0	129,7	74,8	122,7	85,2	100,7	44,6	44,1	69,8	60,8	211,9	168,9
PNEVMATSKI STROJI	62,7	46,4	165,7	47,5	51,8	55,5	41,0	41,3	60,2	55,3	56,7	98,8
VZMETARNA	29,0	41,3	38,5	42,8	73,2	63,1	107,6	116,8	163,1	152,7	58,9	47,7
SK. PREDELAVA	30,7	52,3	38,2	50,8	48,7	63,9	19,6	51,4	29,4	67,3	105,6	81,3
STROJI IN DELI	50,5	39,9	37,1	38,6	47,5	59,5	33,3	38,8	47,5	52,9	68,9	173,7
SKUPAJ 2R	53,6	65,2	61,7	62,0	81,1	79,5	56,7	59,0	81,9	78,4	115,1	110,3
INDUSTRIJSKI NOŽI	65,4	93,2	129,2	9,6	143,8	113,7	124,3	98,3	186,2	132,2	99,9	130,8

ŽAGA ZA OTIŠKI VRH

V Tehniškem sektorju so izdelali žago za Lesno, Žago Otiški vrh, d.o.o. Z njo bo mogoče rezati deske različnih debelin do dolžine 5 m. Pomik deske je avtomatski, uravnan z elektromotornimi pogoni, ki omogočajo, da se deska odreže na pravi dolžini in pravokotno.

Načrte za žago so po znanem vzorcu izdelali konstrukterji SGV in projektanti ETS.

Izdelava stroja, ki so ga naročniku odpremili sredi novembra, je eden izmed načinov, na kakršne si v Tehniškem sektorju skušajo povečevati eksterno realizacijo, in del prizadevanj bodočega podjetja, da se postavi na lastne noge in obdrži kar največ zaposlenih. S tem namenom so konec oktobra organizirali tudi ekskurzijo Društva vzdrževalcev Slovenije po Železarni Ravne. Prvi sadovi te ekskurzije in predstavitve naprav v železarni so že dozoreli: V tehniški sektor je prispelo kar nekaj naročil za izdelavo naprav in pripomočkov za vzdrževanje, s Tovarno ivernih plošč pa so podpisali trajno pogodbo o vzdrževanju strojev.

NAPRAVA ZA SEGREVANJE ZOBATIH VENCEV

V ETS so razvili in izdelali napravo za direktno uporabno segrevanje obročev, ki so osnova za izdelavo zobatih vencev. Naročilo jo je Kovinarstvo Ljubno, d.d. Prednosti tega načina segrevanja v primerjavi s klasičnim (v elektro uporabni globinski peči) so: manjša specifična poraba energije, hkratno ogrevanje celotnega preseka ogrevanca, gladka površina (brez ška), ki se tudi ne razogljiči, poceni naprava in okolju prijazen postopek. Z napravo je mogoče ogrevati kovinske izdelke za vse vrste toplotnih obdelav. ETS pričakuje še dodatna naročila istega in drugih naročnikov.

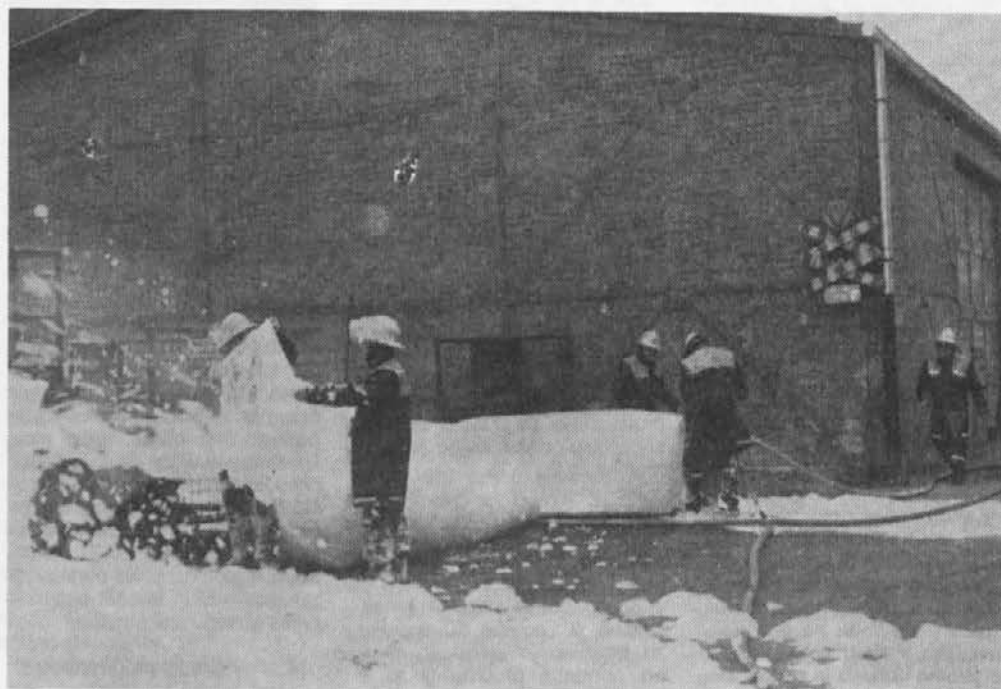
M. P.

SKUPNA GASILSKA VAJA

Člani poklicne gasilske enote Železarne Ravne in Gasilsko društvo Ravne so v okviru dejavnosti v mesecu požarne varnosti 29. oktobra v železarni izvedli skupno vajo, na kateri je sodelovalo 19 gasilcev.

Vaja je bila v skladišču nevarnih snovi; prikazali pa so način reševanja in gašenja v posebnih pogojih s specialnimi sredstvi ter opremo za gašenje in osebno zaščito gasilca.

Irena Nagernik

USPOSABLJANJE KONTROLORJEV

Odmev na članek

Ni kakovosti brez nadzora nad merilno in kontrolno opremo,
Informativni fužinar, št. 10, str. 4.

Železarna Ravne je bila iniciator društva za neporušno kontrolo materiala in njeni strokovni delavci na tem področju so bili najbolj zaslužni, da se je v l. 1965 ustanovilo društvo za defektoskopijo v tedanji SFRJ z ustanovnim zborom in mednarodnim simpozijem v Opatiji. V okviru tega društva, ki je bilo pozneje preoblikovano v republiško društvo, delo pa je usklajevala zveza društev, katere sedež se je selil vsaka štiri leta iz ene republike v drugo, je bila najbolje organizirana dejavnost šolanje kadrov.

Na Ravnah je organizirano šolanje potekalo 25 let za

področje ultrazvoka, nekoliko pozneje še na magnetnih metodah in ločevanju materiala z iskrami in spektroskopijo.

Vsako leto je bil izdelan natančen urnik šolanja s podrobnim programom, ki se je v glavnem naslanjal na program nemškega združenja DGZf.P, tako po vsebini kot po fondu ur. Tečajji so bili redno organizirani vsako pomlad in jesen po dva, včasih še več, in skozi ultrazvočne tečaje je šlo več kot 2000 inženirjev in tehnikov iz vse države SFRJ. Šola je bila znana in priznana po vsej Evropi in s pričevali te šole nihče ni imel težav, če je šel na delo v Ev-

ropo. Šele zadnja leta, ko so se generacije menjale, je nastal problem priznanja spričeval in avtorizacije le teh povsod, ne samo pri nas. Ves svet se trudi, da bi dosegel poenotenje šolanja in priznanje spričeval, ne glede na to, kje je bilo šolanje opravljeno. Zato se vsa Evropa trudi, da bi v normi EN 473 dosegla harmonizacijo izobraževanja. Ta norma bo verjetno v l. 93 že sprejeta in se je bodo morali držati vsi, ki izobražujejo kadre za neporušno kontrolo.

Zato je napačno mnenje, če bo kdo opravil šolanje v inozemstvu in tam opravil izpit, da bo tako spričevalo mednarodno

priznano (lahko se celo zgodi, da naši nadzorni organi tega ne bodo priznali). Veljalo bo kvečjemu toliko kot spričevalo naših šol. Za medsebojno priznanje se dogovarjajo nacionalna društva za defektoskopijo, žal slovensko društvo po osamosvojitvi Slovenije zares ni aktivno, pa ga bo treba aktivirati, sicer Slovenci nikdar ne bomo prišli do medsebojno priznanih spričeval. Posamezne šole ali podjetja se lahko sporazumejejo le s kupci ali nadzornimi organi za določeno priznanje na določenem sektorju proizvodov in nič več. Splošno mednarodno veljavne listine ni nikjer v Evropi.

Treba se bo torej truditi za medsebojno priznanje z drugimi nacionalnimi društvi. Znanje, ki ga udeleženec tečaja pridobi pri nas, ni nič manjše kot tisto, ki ga pridobi v inozemski šoli, res pa je, da v naših tečajih nudimo več, kot je obvezen program. Izdelani so bili priročniki za tečaje in so bili na voljo udeležencem.

V prihodnosti se bomo vsekakor morali nasloniti na lastne šole, saj pri nas stane npr. osnovni ultrazvočni tečaj 400 DM, nadaljevalni 800 DM (v organizaciji "Defektoskopije"), medtem ko enak tečaj v Nemčiji stane 2950 DM (začetni) in prav toliko nadaljevalni. Pri tem se posebej zaračunava še praktični pouk - 2440 DM ter izpit - 960 DM.

Če bi hotel kandidat opraviti oba tečaja skupaj s praktičnim delom in obema izpitoma, bi plačal 12.700 DM (podatki iz brošure, ki jo omenjate v članku), pri nas isto izobraževanje opravi za 1200 DM. K temu je treba prišteti še stroške potovanja, dnevnice in hotelske stroške ter obvezno znanje tujega jezika, če se šola izven naše države. Tujina v prvi vrsti išče dobiček.

Podatek, da se pri nas ukvarja z neporušnimi raziskavami le okoli 100 zaposlenih, kot navajate v članku, je lahko točen ali pa ne. Med 2000 udeleženci tečajev ultrazvoka v 25-letih je bilo vsaj 500 Slovencev. Osip je vsekakor velik, saj je delo pri defektoskopiji umazano, odgovorno in slabo plačano. Največkrat pa udeleženci tečajev delajo druga dela in je delo pri defektoskopiji le občasno. Pri tem upadanju proizvodnje, kot je sedaj v Sloveniji, lahko pričakujemo, da bo aktivnih defektoskopov še mnogo manj kot 100, vendar, večno to ne more trajati, saj brez nadzora kakovosti nikamor ne bo mogoče prodati naših izdelkov.

Da defektoskopija ne bo zamrla, dokazuje število udeležencev na ultrazvočnih tečajih, ki se jih je kljub vsem težavam v letu 1991/92 udeležilo 28 tečajnikov v organizaciji "Defektoskopije".

OSKRBA Z ENERGIJO V OKTOBRU 1992

V mesecu oktobru je bila dobava zemeljskega plina, kot tudi oskrba porabnikov s tem energentom, normalna. Nabavili smo še nekaj butan-propana, medtem ko mazuta nismo dobili.

Proizvodnja in oskrba porabnikov z drugimi sekundarnimi energenti je bila prav tako v redu. V mesecu oktobru smo zbrali 101,5 m³ odpadne emulzije in iz nje pridobili s čiščenjem 8,5 ton olja za kurjenje. Skupno pa smo zbrali 18,5 ton odpadnega olja. Z destilacijo odpadnega nitro razredčila smo pridobili 1.600 kg čistega nitro razredčila.

Poleg oskrbe z energijo smo opravili še načrtovane preglede in popravila na energetskih napravah in omrežjih. Na podlagi naročila Komunalnega podjetja Prevalje in Stanovanjskega podjetja Ravne smo opravili še nekaj večjih popravil na sistemu centralne kurjave v mestu Ravne.

Zaradi dotrajnosti vodovoda pitne vode ob kovačnici smo pričeli z izkopom zemljišča in zamenjavo starega vodovoda z novim, s čimer bomo zmanjšali izgube pitne vode na tem delu omrežja. Pričeli smo tudi z generalno obnovo in posodobit-

vijo tretje žarilne peči v žarilnici kovačnice, s poudarkom na zmanjšanju porabe plina in varnega obratovanja peči. Obnavljali smo tudi vročevodni kotel III za centralno kurjavo.

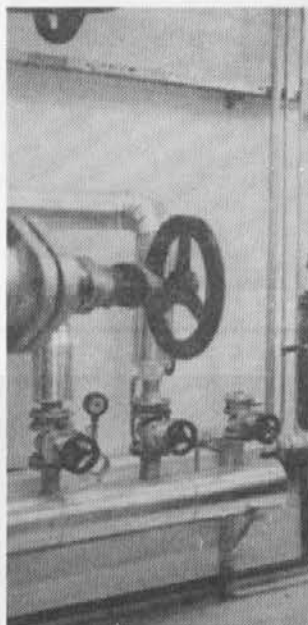
Še nekaj podatkov o proizvodnji in specifičnih porabah.

Iz primerjave proizvodnje in specifičnih porab lahko ugotovimo, da je bila proizvodnja surovega jekla v oktobru v primerjavi z lanskim oktobrom večja za 12 %, v primerjavi z letošnjim septembrom pa znaša le 60 %. Skupna prodaja pa je bila večja od lanskega oktobra za 14 %, od letošnjega septembra pa za 1 %.

Specifične porabe (MWh/t) so bile v primerjavi z lanskim oktobrom manjše, vendar v primerjavi s septembrom večje, in sicer: za proizvodnjo surovega jekla za 24 %, za skupno proizvodnjo pa za 11 %, na skupno prodano blago je bila manjša za 26 %.

Na povečane specifične porabe energije vplivata tudi nekontinuirana proizvodnja ter preslaba založenost toplotnih agregatov (peči).

Za primerjavo primer, kakšna je poraba el. energije za proizvodnjo kisika, in sicer pri normalni proizvodnji in s

prekinitvami, kot zahteva sedanjí režim obratovanja topilniških peči. Podatki so pokazali, da pri normalni kontinuirani proizvodnji znaša poraba el. energije 1,05 kWh/m³ kisika, s prekinitvami obratovanja kisikove naprave pa se ta poraba poveča na 2,47 kWh/m³. Torej se je zaradi diskontinuitete obratovanja poraba toka povečala kar za 135 %. Torej bo treba razmisliti, kako obratovati z napravami in doseči optimalnejše obratovalne stroške.

Ferdinand Kotnik, inž.

Mitja Šipek, dipl. inž.

EDIFACT V ŽELEZARNO

Med področji, ki so v zadnjih letih v svetu in pri nas najbolj napredovala, so gotovo komunikacije. Od telefona prehajamo k videotelefonu, od telegrama in teleksa k telefaksu, od pisemske k elektronski pošti. Slednje omogočajo računalniki in povezave med njimi.

O povezavah Železarn Ravne z zunanjimi računalniškimi informacijskimi sistemi je v 9. številki Informativnega fužinarja pisala Ana Potočnik, strokovna delavka v Službi za standardizacijo in dokumentacijo. Iz članka je razvidno, da imamo v železarni precejšnje možnosti, saj je prek sistema Yupak (po novem Sipak) povezana z domačimi in tujimi informacijskimi servisi: IZUM (Maribor), ICI (Ljubljana), DIALOG (Kalifornija), DATA - STAR (London), PFDS (Oxford), STN (Karlsruhe), ESA-IRS (Frascati), ECHO (Luksemburg), EURO-BASES (Bruselj) ter WTC NETWORK. Od tod dobivamo poslovne informacije, s pomočjo javne šifre OPAC pa smo vključeni v knjižnični informacijski sistem, prek katerega lahko dobimo bibliografske podatke z vsega sveta.

Doslej možnosti pridobivanja in dajanja informacij s pomočjo računalniških povezav v železarni nismo izrabljali v polni meri, ker pa postajamo del svetovnega tržišča oziroma to hočemo in moramo biti, se bomo morali v prihodnje tudi po tej poti bolj povezati s svetom. V Ameriki že 70 odstotkov podjetij uporablja računalniško izmenjavo podatkov (RIP), v Nemčiji 50 odst., drugod po Evropi manj, vendar proces hitro napreduje, saj bodo države EGS že v letu 1993 prešle na računalniško poslovanje. Uvaja ga predvsem avtomobilski industrija, ki se ji bodo morala kmalu pridružiti tudi slovenska podjetja, če bodo hotela še naprej proizvajati zanjo. V Sloveniji je RIP začela uvajati že vrsta firm, med njimi Jeklotehna Maribor, Kovinotehna Celje, Merkur Kranj, Unior Zreče, Republiška carinska uprava, SDK, PTT, s katerimi sodeluje tudi Železarna Ravne.

Za Železarno Ravne torej ne more biti vprašanje (smo tudi dobavitelj avtomobilski industrije), ali računalniško poslovanje uvesti ali ne, temveč, kdaj bomo to storili in kako hitro bo prehod. Da bi proces pospešili, so poslovni sekretariat, služba za informatiko in služba za standardizacijo pripravili v oktobru predstavitveni seminar in tečaj za uporabo

elektronske pošte, v novembru pa tematsko poslovodno konferenco v zvezi s temi vprašanji.

Na seminarju sta o dosedanjih povezavi Železarn Ravne z zunanjimi informacijskimi sistemi govorila inž. Boris Jocič in oec. Ana Potočnik, o prvih izkušnjah z RIP oziroma s sistemom EDIFACT v firmi Unior je poročal Ivan Cizel, o prednostih in spremembah, ki jih prinaša RIP v poslovanje, je predavala dipl. inž. Maruša Damjan, tečaj je vodil Rado Lavrih iz šolskega centra PTT Ljubljana.

Maruša Damjan, vodja Urada za EDIFACT pri Ministrstvu za znanost in tehnologijo Slovenije, je udeležencem seminarja in poslovodne konference predstavila prizadevanje urada, da bi računalniško poslovanje uvedlo kar največ slovenskih podjetij, in njegovo skrb za povezavo z mednarodnimi institucijami. Ministrstvo je že včlanjeno v Svetovni inštitut za RIP, ki si prizadeva poenotiti standarde v svetovnem merilu. Ukvarja se s problemi implementacije, skrbi za izobraževanje, izmenjavo izkušenj ipd. Ugotovili so, da le 10 odstotkov stroškov pri uvajanju novega, nepapirnega poslovanja predstavljajo programi in oprema, kar 90 odstotkov pa organizacija in znanje. Novi sistem pa so začeli uporabljati predvsem zaradi tega, ker omogoča večjo konkurenčnost podjetij. Prvi so bili v tem procesu Japonci, ki so s tem načinom poslovanja ogrozili celotno ameriško in evropsko - predvsem avtomobilsko - industrijo.

Nepapirno poslovanje z neposredno računalniško izmenjavo podatkov je bistveno hitreje od klasičnega, poteka brez zamud in napak, ki so nastajale na poti od pošiljatelja do naslovnika, omogoča proizvodnjo brez zaloga, s čimer odpadejo stroški skladiščenja, skladišni prostori so lahko manjši ali niso potrebni itd. Seveda pa je tak način poslovanja mogoč le tam, kjer je v podjetju uveljavljen red od začetka do konca proizvodnega in poslovnega procesa. Kjer reda ni, se z računalniško podporo ustvarja še večji nered. Pogoji za RIP so tudi standardizirani poslovni obrazci, ki omogočajo prenosljivost podatkov iz enega jezikovnega sistema v drugega brez prevajanja. Pri tem smo Slovenci še na samem začetku, saj smo šele začeli sprejemati lastne standarde.

Kakor se v svetovnem merilu

zavzema za poenotenje standardov Svetovni inštitut za RIP, ki se je odločil za sistem EDIFACT (Electronic Data Interchange For Administration Commerce Transport), ima podobno nalogo v Sloveniji Urad za EDIFACT.

Na poslovodni konferenci, ki je bila 16. novembra, je Maruša Damjan predstavila RIP kot sodoben način poslovanja, ki bo po letu 1992 pogoj za sodelovanje na skupnem evropskem trgu. Po besedah predavateljice je RIP ali EDI "izmenjavanje standardno oblikovanih podatkov med dvema ali več računalniškimi sistemi z uporabo najsodobnejših telekomunikacijskih sredstev in z minimalnim posredovanjem človeka. Je naravna posledica razvoja, ki združuje moč računalnikov in telekomunikacij za nadomestilo papirnih dokumentov kot nosilcev podatkov pri poslovnih procesih.

RIP ni elektronska pošta prosto oblikovanih besedil, temveč prenos strukturiranih in v standardizirani obliki zapisanih podatkov, ki jih je moč učinkovito in nedvoumno računalniško obdelati.

Standardi za RIP so nacionalni, mednarodni, branžni in medbranžni, standard EDIFACT pa je edini mednarodni in medbranžni standard za to področje. Razvijajo ga pod okriljem Združenih narodov, za njegovo uvajanje v Sloveniji pa skrbi Urad za EDIFACT.

Nekaj slovenskih podjetij je moralo zaradi sodelovanja s tujimi partnerji že začeti uvajati RIP, pred podobnimi zahtevami se bo kmalu znašla tudi Železarna Ravne, ki ima dovolj možnosti in znanja, da lahko sodeluje tudi pri oblikovanju ustreznih slovenskih standardov. Novo tehnologijo pa bo lahko uspešno uvedla le, če bodo sodelovali vsi dejavniki v poslovnem procesu, analizirali vse informacijske procese, jih računalniško podprli in zagotovili povezljivost z drugimi sistemi z uporabo standardov."

Predavateljica je vodilnim

delavcem Železarn Ravne predlagala, da se lotijo uvajanja RIP v dogovoru z drugimi članicami Slovenskih železarn in svoje podjetje včlanijo v Združenje uporabnikov RIP EDI Slovenija, ki ga bodo ustanovili še letos.

ELEKTRONSKA POŠTA

O možnostih pošiljanja sporočil prek računalniškega komunikacijskega medija je (bodočim) uporabnikom v Železarni Ravne govoril Rado Lavrih. Povedal je, da v Sloveniji za posredovanje elektronskih sporočil uvajamo sistem Smail 400 oziroma X 400. Prednosti sistema X 400 so v tem, da omogoča izmenjavo informacij med sicer nezdržljivimi računalniškimi sistemi, zasebnost informacij s pomočjo elektronskih poštne predalov, dostop do navadnega poštnega, telekopsnega ali faksimilnega omrežja (če partner nima elektronskega predala), hiter in zanesljiv prenos sporočil, paralelno sodelovanje pri izdelavi projektov (prenašanje risb itd.), avtomatizirano posredovanje podatkov z nadaljnjo računalniško obdelavo in nastavitve datuma oddaje sporočila, dostop do elektronskega predala s kate-rekoli lokacije, dostop do imenika naročnikov, določanje zaupnosti sporočila z zahtevo po potrditvi prejema ali po odgovoru.

V Sloveniji je trenutno okrog 250 naročnikov elektronskih predalov, ki uporabljajo ta sistem, v telekomunikacijskem omrežju pa so še precejšnje težave, predvsem je težak dostop do prezasedenih telefonskih linij. Za samo Železarno Ravne to ni problem, saj je v računalniško telekomunikacijsko omrežje že vključena. Kako elektronska pošta v železarni deluje, si je mogoče ogledati v Strokovni knjižnici.

Mojca Potočnik

PORABA ENERGIJE V VALJARNI

Porabljena energija predstavlja v Valjarni od 8 do 10 odst. vseh proizvodnih stroškov. Zato je njeno stalno nadzorovanje nujno.

V članku predstavljamo porabo energije od leta 1989 do 1992. V letu 1991 so se začeli pogoji gospodarjenja zaostrovati. Za leto 1992 pa je bilo sploh značilno, da smo načrtovali proizvodnjo za znanega kupca.

Primerjalni kazalci specifičnih toplotnih in količinskih porab energentov so izračunani glede na količino vložka v OE oziroma po skupinah porabnikov (ogrevne peči ELPIT in OFFAG, kontinuirne, komorne in elektro peči).

Najpomembnejša energenta v valjarni sta zemeljski plin in električna energija. Zemeljski plin (tudi propan-butan) obsega 72 odst., električna energija pa 21 odst. skupnih stroškov porabljenega energije. Drugi energenti (komprimirani zrak, hladilna voda, kisik in acilen) pomenijo manj kot 8 odst. stroškov za energijo.

TABELARIČNI PRIKAZ PORABE ENERGIJE

Tabela 1 - Količina vložka v t po skupinah peči

	1989	1990	1991	1992
Elpit peči	140.801	102.657	65.428	63.617
Offag in Allino peč	103.336	71.533	50.906	40.681
Conti peč	49.937	43.338	34.002	24.065
Komorne peči	30.358	29.048	15.307	9.820
<u>Elektro peči</u>	<u>4.642</u>	<u>2.728</u>	<u>3.172</u>	<u>2.172</u>
Valjarna	329.074	249.304	168.815	140.355

Tabela 2 - Specifična poraba vse toplote v Wh/kg

	1989	1990	1991	1992
Elpit peči	1.304	1.524	746	710
Offag in Allino peč	1.794	2.187	948	606
Conti peči	1.424	1.440	2.034	2.014
Komorne peči	481	467	539	423
<u>Elektro peči</u>	<u>424</u>	<u>568</u>	<u>473</u>	<u>492</u>
Valjarna	1.249	1.452	1.129	963

Tabela 3 - Specifična poraba vse toplote v Wh/kg (VIII., IX. in X/92)

	avgust		september		oktober	
	t	Wh/kg	t	Wh/kg	t	Wh/kg
Elpit peči	6183	553	7911	567	4953	668
Offag in Allino	5031	453	4863	443	2867	676
Conti peči	2988	1957	2713	2202	2486	1920
Komorne peči	1076	363	1311	441	1239	387
<u>Elektro peči</u>	<u>167</u>	<u>843</u>	<u>149</u>	<u>632</u>	<u>74</u>	<u>803</u>
Valjarna	15445	851	16.947	849	11619	1000

Tabela 4 - Specifične količinske porabe energentov v enoti za t vložka

	1989	1990	1991	1992
elektrika	51,3	62,2	68,1	67,2
zemeljski plin (PB)	71,8	88,8	109,9	92,7
komprimirani zrak	58,4	69,1	86,1	62,3
hladilna voda	13,2	19,2	17,9	13,7
kisik	0,47	0,72	0,40	0,17
acilen	0,04	0,03	0,04	0,04

KOMENTAR

Za ocenjevanje, primerjanje specifičnih porab in vrednotenje stroškovnih gibanj sta primerni tabeli 2 in 4, saj prikazujeta energijsko in količinsko specifično porabo. V tabeli 3 vidimo, kaj za porabo energije pomeni normalna oskrba z energenti in kaj njihova v velikem obsegu reducirana dobava (primerjava avgustovske in septembrske porabe z oktobrsko).

PEČI ELPIT

Specifična poraba 710 Wh/kg v pečeh ELPIT je posledica obratovanja protobnega števila peči, njihovega kvalitetnega zalaganja, prelaganja ingotov in vodenja ogrevanja za dnevni, koncentrirani program valjanja ingotov.

Porabo je mogoče zmanjšati, saj se rezerve skrivajo še v:

- skrajšanju dostavnih časov ingotov po končanem litju zaradi večje količine

akumulirane toplote (hladnih ingotov praviloma ne bi smeli zalagati)

- nemoteni preskrbi s surovinami (tudi z energijo) v Valjarni in Jeklarni.

- izboljšanju regulacije zgorevanja (zaradi boljšega zgorevanja in optimalne temperature dimnih plinov).

Če bo oskrba z energenti boljša, je mogoče rezultat izboljšati še za 7 do 10 odst. Glede na razmere, v katerih je potekalo obratovanje valjarne v letošnjih desetih mesecih, je dosežek dober.

PEČI OFFAG

V letu 1992 peč Allino sploh ni obratovala, kar se odraža tudi v racionalnejši porabi zemeljskega plina. Rezultat 606 Wh/kg je dober, vendar pa ga je mogoče izboljšati še z:

- nemoteno oskrbo z zemeljskim plinom in neprekinjenim obratovanjem peči

- izboljšanjem regulacije zgorevanja

- zmanjšanjem vdora hladnega zraka iz kleti peči (še posebej velja za Offag II.)

- zmanjševanjem toplotnega sevanja iz predgrevalne (sprotno reguliranje višine vhodnih vrat glede na dimenzijo gredic) in ogrevalne cone (možna je delna preureditev zaporne zavese)

- z zmanjševanjem tistih naročil, ki zahtevajo posebne pogoje ogrevanja in slabšo volumensko izkoriščenost peči.

KONTINUIRNE PEČI

Večja specifična poraba toplote v letih 1991 in 1992 je posledica ukinitve enostavnih napetostnih žarjenj, ki so predtem pomenila tudi od 7 do 8.000 ton naročil (predvsem za jeklo 31 CrV3). Na drugi strani pa so ostrejša zahteva po oženju tolerančnega območja trdnostnih lastnosti realno povečale normativne porabe. Te peči so tudi termoregulacijsko najslabše opremljene. Delno izboljšanje je mogoče doseči z učinkovitimi, toda dragimi regulacijskimi napravami. To bo hkrati zmanjšalo ponavljanja toplotne obdelave, ki tudi delno vplivajo na večjo porabo energije.

KOMORNE PLINSKE PEČI

Zaradi predelave obzidave (lahka izvedba) dveh peči smo letos dosegli pomembno znižanje specifične porabe (leta 1991 - 539 Wh/kg, leta 1992 423 Wh/kg).

ELEKTRO PEČI

Pri elektro dvokomorni konti peči, kjer pravzaprav ni pretvorbni izgub energije, je rezultat v mejah pričakovanih.

Zaradi manjšega obsega toplotnih obdelav na teh pečeh pa odkloni opazneje vplivajo na spremembo specifične porabe - predvsem zaradi občasnega obratovanja peči.

ZA KONEC

Velja poudariti, da je za nižjo energijsko porabo najpomembnejša kontinuiteta obratovanja toplotnih agregatov ob približno optimalni založenosti. To dokazujejo podatki za oktober, ko je bila dobava zemeljskega plina med 5. in 14. 10. omejena na 700 Sm³/h, nato pa celo 30 ur v celoti prekinjena. Ocenjujem, da je bilo samo za nadomestitev izgubljene toplote v obzidavi peči za približno 850 000 SIT posredno povečanih stroškov. Specifične porabe pa so se pomembno poslabšale.

Poenostavljen izračun razlike med specifično porabo vse toplote v valjarni v letu 1991 (1129 Wh/kg) in v 10 mesecih 1992. (963 Wh/kg) pokaže, da je razlika (166 Wh/kg) pomenila kar za 50 000 000 SIT manj stroškov (toplotna vrednost je preračunana v Sm³ zemeljskega plina in pomnožena z njegovo interno ceno).

O pomembnosti zmanjševanja stroškov tudi na energijskem področju so v Valjarni danes bolj prepričani kot v preteklosti. Preveva vse odločitvene, tehnološke in izvajalske ravni. Takšnega uresničevanja tehnološkega reda in organiziranja dela tudi v prihodnje ne nameravamo opustiti.

Lojze Janežič

JO RAZUMETE - KEMIJO NAMREČ

NESPOSOBNI SO SPOSOBNI ONESPOSOBITI SPOSOBNE

Naj bo temu, kar imenujemo kemija (bodisi organska ali anorganska), fizika (ki je neločljivo povezana s kemijo), termodinamika (ki ju spremlja na vsakem koraku), ekologija itd., ime kar KEMIJA.

Resnično je ta KEMIJA (vsaj za večino) neka ekstra zadeva, ki pa nas spremlja vsepovsod v živem in neživem svetu, tako doma kot v naravi in ne nazadnje tudi v NAŠI FABRIKI.

Spominjam se, da smo jo kot otroci občudovali (saj spreminja barve, se kadi, če hočemo, tudi smrdi, poka itd.), kot učenci in dijaki smo se je bali, spoštovali, pa tudi izogibali, nekateri pa smo se takrat tudi spoprijateljili z njo, spoznali delček njene lepote in nujnosti. Tisti, ki smo se zapisali KEMIJI, smo jo vsaj poskušali razumeti, drugi so jo razumeli slabše, nekateri pa

element, pa še morda kakšna lopata legure v peč in konec, za lužilca podobno, le da gre običajno za kislino, za orodjarje je to tista lepa črna barva, ki jo načaramo na posamezna orodja, za kotlarja količina kisika, trdota pa še kaj v vodi, vrednotenje ekoloških rezultatov poteka po načelu - je - ni - dovoljeno itd..

Pa saj drugače tudi ne more biti, saj smo vendar MI KEMIKI hodili v ustrezne šole in se strokovno in delovno usposobili, da pridemo do rezultatov, katerim je zaupati, na osnovi katerih lahko ustrezno ukrepamo in za katere tudi odgovarjamo. Vsakomur, ki ne zna ceniti tega, bi morali pokazati na stotine različnih postopkov v spektrometriji, analitiki, tehnologiji in v vzorčevalnici, pa vsa tista vrtnanja, rezkanja,

le nekakšen nezaželen privesek v železarni, s katerim se lahko manipulira in izvaja vse sorte upravičenih in neupravičenih ukrepov.

Najlaže je pač od podrejenih zahtevati (nad vodjem kemije so po hierarhiji kar trije direktorji), za koliko odstotkov se mora znižati število zaposlenih, odstotek delavcev, ki morajo na ČD, odstotek delavcev, ki se jim lahko dvigne plačilni razred (v glavnem za 20 ali nekaj več točk), ne glede na delo, delovno mesto, obseg dela, izobrazbo in mnenje vodstva kemije itd.. Takšne odločitve ne odobravam (sicer pa moje mnenje itak nima teže), saj so verjetno rezultat nepoznavanja ali nestrokovnosti ali neznanja ali pa nemoči tistega, ki jih sprejema. Morda bi bilo pa prav in zanimivo, če bi si vsaj tu in tam v letu (kljub prezaprosenosti) katerikoli direktor vzel uro dve časa, prišel med SVOJE delavce, odprl knjigo rezultatov, spregovoril besedo, dve z delavci in nam na ta način pokazal, da je NAŠ direktor.

Kljub vsem problemom, s katerimi se srečujemo danes v Železarni Ravne ali v posameznih obratih, oddelkih, vseeno upam, da bomo zopet našli tisto zadovoljstvo in neobremenjenost v delu in tudi plači, ki so (ste) ju včasih poznali. Morali bi biti bolj samokritični, manj pohlepni po delovnih mestih, delih in nalogah, ki jih ne obvladamo, pa naj so to vodstvena, strokovna ali druga dela. Delo bo strokovno in dobro opravljeno le, če področje dela obvladamo, zaupamo sodelavcem oz. podrejenim in hkrati ohranjamo zdrave medsebojne odnose.

V zadnjih 4 letih se je zvrstilo šest direktorjev (ravnateljev), pod katere je spadala kemija. Nihče od njih se ne more pohvaliti, da je kemiji vladal z delom, podporo in razumevanjem za naše probleme. S takšno organizacijo se žal ne morem strinjati. Odsev takšnih razmer je položaj kemije v Železarni Ravne, stanje laboratorijske opreme, ocene oz. plače kemikov (posebej kem. tehnikov) ...

Ob vsem tem se vsi v kemiji sprašujemo:

Kako dolgo bomo še, kljub vsem naštetim problemom, tako uspešno izpolnjevali svoje poslanstvo v Železarni in za zunanje naročnike?

Darko Rapnik

ČLANKU OB ROB

V še vedno veljavnem Pravilniku o glasilih Železarne Ravne piše, da so temeljna izhodišča uredniške politike tudi "obveščanje delavcev podjetja z možnostjo, da v njih sodelujejo in predstavljajo svoja mnenja, predloge in stališča." Seveda pa mora biti "vsebina prispevkov skladna s temeljno vsebinsko zasnovano glasil ter z načeli resničnosti, celovitosti, objektivnosti, verodostojnosti, razumljivosti, aktualnosti objavljenih informacij in podatkov."

Uredniški odbor se je po obravnavi besedila D. Rapnika odločil, da ga - kljub nekaterim pripombam - objavi. Članku je med drugim mogoče očitati izrazito čustveno odzivanje na predstavljeno problematiko. Vendar odbor načeloma podpira polemično in kritično pisanje, če je konstruktivno in na primerni ravni.

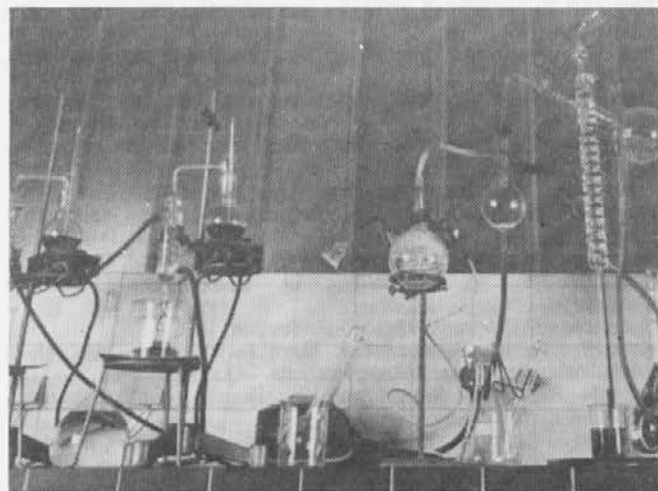
Prav je, da se sliši glas zaposlenih, saj (na kar kaže tudi vztrajanje avtorja pri objavi prispevka, napisanega že 30. 9. 1992) v podjetju očitno primanjkuje kanalov komuniciranja.

Nedolgo tega smo samoupravljali, imeli smo zbere delavcev, sestanke samoupravnih delovnih skupin, opravljali smo družboslovne raziskave in nenazadnje - sprejemali smo tudi klice na telefon 6304 ipd.

Ne glede na opisane probleme in težave, ki jih lahko najdemo skoraj v vsaki organizacijski enoti v železarni (verjetno bi nad svojo usodo lahko "pojarmali" še marsikje), pa je vrednost zapisa v tem, da z opozarjanjem na napake lahko vpliva na spremembo obnašanja (npr. stilov vodenja) v podjetju.

Informativni fužinar ne more biti edini in zadnji posrednik med različnimi skupinami v podjetju, lahko pa na probleme opozarja (tako pripomore k njihovi vidnosti) in pospeši njihovo reševanje.

Urednica

splah ne. KEMIJA pa nam, ne glede na vse to, nezadržno kroji naše življenje tako izven kot tudi znotraj fabriškega plota. To pa je tudi vzrok, da sem se odločil za pisanje.

Življenje in delo zunaj fabriške ograje doživljamo, preživljamo in živimo pač vsak na svoj, tak ali drugačen način, vsak s svojimi problemi v svojem okolju. Za življenje, delo in probleme na notranji strani te ograje pa mi je še presneto mar, posebej, če gre za našo hišo in KEMIJO.

Za večino zaposlenih - od direktorjev do delavcev - se KEMIJA začne in konča v naši hiši, zunaj nje pa obstajajo le nekakšne interpretacije posameznih rezultatov, pot do katerih je vsaj za večino prava neznanca.

Za topilca je KEMIJA le številka, zraven katere je % in

brušenja, sejanja, raztapljanja, izparevanja, filtracije, titracije, žarjenja, tehtanja (če naštejemo le nekaj pojmov), da pridemo do enega rezultata.

Pristranski odnos do te NAŠE KEMIJE in NAŠEGA DELA pa je občutiti že vrsto let, kar pa je najbolj žalostno, občutimo to tudi pri naših ravnateljih - direktorjih (šest jih je bilo v zadnjih nekaj letih), katerim smo morali vsakemu posebej dokazovati, prepričevati in upravičevati vse mogoče. Človek bi pričakoval, da bi kdo, ki dobi v roke kvaliteten in dobro uigran team (mnenja drugih institucij, zavodov, D.O. in nenazadnje tudi odlične ocene na avditih niso podarjene), tega tudi cenil, spoštoval in ustrezno nagrajeval. Pa je ravno nasprotno, saj se ne morem znebiti občutka, da smo vsa ta leta po razformiranju KK (Kontrolne kakovosti),

ALI BODO BOGATEJŠI V PRIHODNJE TUDI BOLJ ZDRAVI?

V zadnji številki Fužinarja smo lahko prebrali nekaj informacij o novem sistemu zdravstvenega zavarovanja. Veliko številki, veliko paketov, več zdravja za več denarja. Ker nima smisla ponavljati številki, bi želela zapisanemu dodati še naslednje razmišljanje:

Očitno je, da sta nas (bivša) vlada in parlament peljala žejne čez vodo, ko sta - s sprejetjem nove zdravstvene zakonodaje spomladi letos - tisti del, za katerega sta vedela, da bo najbolj občutljiv, ker nas bo tudi najbolj udaril po žepu, pustila za jesen. Prostovoljno zdravstveno zavarovanje Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije ureja z izvedbenimi akti.

Na začetku letosnjega leta smo se veliko bolj kot z zdravstveno ukvarjali z novo pokojninsko zakonodajo, ki je pričela veljati 1. 4. 1992 in je tudi prinesla kar nekaj bistvenih sprememb. Zdravstvena zakonodaja se je torej sprejemala v senci pokojninske in prav to se nam zdaj maščuje. Očitno se maščuje še nekaterim strankam, saj se v predvolilnem boju obnašajo, kot da bi jim bila zdravstvena zakonodaja podtaknjena. In tako tisti, ki so jo spomladi izglasovali, zdaj pravijo, da je zanič. Ob napadih na prostovoljno zdravstveno

zavarovanje celo pozabljajo, da je nova zdravstvena zakonodaja prinesla nekaj bistvenih in tudi dobrih sprememb. Uvedla je zasebno prakso in s tem možnost konkurence tudi na tem področju, možnost proste izbire zdravnika, tudi družinskega.

Uvedba zdravstvenega zavarovanja je bila nujna posledica neskladja med neomejenimi pravicami in ekonomskimi zmoglostmi naše družbe. Gospodarska kriza je tako globoka, da si razkošnega sistema zdravstvenega varstva, kot smo ga imeli, ne bomo mogli zlepa več privoščiti. Po drugi strani pa je nesporno tudi dejstvo, da je tak sistem vodil v nemotiviranost za lastno zdravje in da je bil prispevek posameznikov h kvaliteti življenja minimalen. Nekaj se je torej moralo zgoditi. Vendar pa se zastavlja vprašanje, ali je bilo res treba opustiti načelo vzajemnosti in solidarnosti tudi za socialno in zdravstveno najbolj ogrožene skupine.

V največji meri bodo z novo zakonodajo na plečih posameznika zdravljenje in posledice poškodb izven dela. Ni treba biti posebno pameten, da ugotoviš, kdo jim je ob sramotnih plačah, ki ne zadostujejo za preživetje, posebej izpostavljen.

Utopist je tisti, ki verjame, da se bo Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, ki so ga komaj sprejeli, v kratkem spremenil. Tudi če se bo sistem prostovoljnega zavarovanja preložil, bo veliko, če bomo dosegli vsaj to, da najbolj ogroženih skupin ne bomo pahnili na sramotno nizko raven zdravstvene varnosti, ker si boljše pač ne bodo mogli privoščiti. Predstavniki Zavoda za zdravstveno varstvo Slovenije sicer zagotavljajo, da brez potrebnega zdravstvenega varstva ne bo ostal nihče. Toda ni še prav jasno, kaj je to "potrebno".

Alenka Stres

KULTURA

LITERARNI NATEČAJ ZA BRALCE

Kakor vsako leto, je Koroška osrednja knjižnica tudi letos ob mesecu knjige razpisala literarni natečaj za svoje mlade bralce. Natečaj so objavili na vseh šolah in knjižnicah v občini ter dobili 125 prispevkov, izmed katerih so najboljše nagradili.

Na sklepni prireditvi, ki je bila v knjižnici Leopold Suhodolčan na Ravnah 21. novembra, je knjižničarka in organizatorica natečaja Darja Molnar navzoče pisce spisov in avtorje risb in slik nagovorila z naslednjimi besedami:

"Tokrat ste mladi - bralci, šolarji in drugi, že četrtič sodelovali na našem nagradnem natečaju.

Niste pisali in risali o knjižnici, vaši najljubši knjigi ali o čem podobnem kot prejšnja leta, temveč smo vam tokrat ponudili temo s simboličnim naslovom HODIL PO ZEMLJI SEM NAŠI - sprehod po Mežiški dolini.

Želeli smo izvedeti, koliko poznate, kaj vam pomeni in kakšno želite dolino, v kateri živimo - Mežiško dolino.

Vsi, ki ste poslali sestavke, pesmi, slike in risbe, ste pokazali nekaj, kar nas zares veselil. Dolino, ne samo da v njej prebivate, ampak jo tudi dobro poznate, še bolje povedano, z njo živite.

Pisali ste domala o vseh krajih Mežiške doline, veliko o

svojem domačem kraju, o Meži, po kateri ima dolina ime, o gorah in gozdovih, ki jo obdajajo, zaskrbljeno tudi o zraku, ki ga dihamo, o okolju, ki ga zanemarjamo. Poznate preteklost, ki je skozi stoletja pustila tu svoje stopinje. Opisali ste znamenite cerkve, ljudi, gradove, obudili stare legende in pravljice: o jezeru na Prevaljah, o Volti peči, povodnem možu na Uršlji gori, o kralju Matjažu v Peci. Niste pozabili niti železarne na Prevaljah in njenih znamenitih tirov in starih Rimljanov, ki so tod potovali in pustili svoje sledi.

Se posebno veselje nas prevzame, ker poznate tudi ljudi, ki so imena naših krajev ponesli v svet: Prežihov Voranc, Leopold Suhodolčan, dr. Franc Sušnik.

Svinčniki, barvice, lepilo in papir pa so vaši domišljivi pomagali na dan, da je nastalo toliko likovnih upodobitev vseh krajev, znamenitosti in značilnosti doline."

Za svoje prispevke so bili nagradjeni: Kristina Potočnik z OŠ Črna, Lovro Oblak in Maja Brižnik z OŠ Koroški jeklarji, skupina učencev z OŠ Kotlje, Andrej Mandl in Boštjan Gorenski z OŠ Leše, Vanja Amon z OŠ Mežica, Rok Pavlinec z OŠ Prevalje, Mojca Erjavec in Martina Pavlovič z OŠ Prežihov Voranc ter Mojca Pšeničnik z Gospodinjске šole Velikovec.

Čestitamo!

NOVE KNJIGE V KOROŠKI OSREDNJI KNJIŽNICI RAVNE

- Bayard, R.T.: Na pomoč, najstnika imamo. - Ljubljana, 1992. - (Za zdravo življenje)
- Bufon, M.: Prostorska opredeljenost in narodna pripadnost. - Trst, 1992
- Debenjak, D.-B.-P.: Veliki nemško-slovenski slovar. - Ljubljana, 1992
- Gauquelin, M.: Kozmične ure - od astrologije do moderne znanosti. - Ljubljana, 1992
- Grabnar, B.: Retorika za managerje. - Ljubljana, 1992
- Herm, G.: Aufstieg, Glanz und Niedergang des Hauses Habsburg. - Wien, 1992
- Izobraževanje odraslih v Sloveniji. Programi. - Ljubljana, 1992
- Kavčič, B.: Kako se uspešno pogajati. - Ljubljana, 1992. - (Zbirka Manager)
- Kononenko, I.: Programski jeziki. - Radovljica, 1992
- Kotler, P.-L.Fahey -S.Jatusripitak: Nova konkurenca - srečanje z marketinškim izzivom z Daljnega vzhoda. - Ljubljana, 1992
- Lozej, M.: Računovodstvo v inflacijskih razmerah v svetu in pri nas. - Ljubljana, 1992
- Milčinski, J.: S.Pogačnik - Toličič: Pravljica za danes in jutri. - Ljubljana, 1992. - (Pedagoška obzorja)
- Moškon, D.: Kako graditi lepo hišo na Slovenskem. - Maribor, 1992
- Osho: Zlata prihodnost - največji izziv. - Maribor, 1992
- Password - English Dictionary for Speakers of Slovenian. - Ljubljana, 1992
- Peacock, J.: Costume 1066-1966. - London, 1992
- Prelovšek, D.: V.Kopač: Žale arhitekta Jožeta Plečnika. - Ljubljana, 1992
- Schauber, V.: H.M.Schindler: Heilige und Namenspatrone im Jahreslauf. - Augsburg, 1992
- Schuetze, M.: Astrologija in erotika. - Ljubljana, 1992
- Smulyan, R.: Šahirizada. - Ljubljana, 1992. - (Z logiko v leto 2000)
- Solomon, P.: Meta-človek, priročnik za osebno preobrazbo. - Ljubljana, 1992
- Svetina, J.: Znamenja časov in šola. - Radovljica, 1992
- Urbanc, D.: Pospešeno in hitrostno branje. - Radovljica, 1992
- Vardjan, F.: Kakteje. - Ljubljana, 1992
- Zakon o zadruгах s komentarjem. - Ljubljana, 1992
- Zazula, D.: Sistemska programska oprema. - Maribor, 1992

Nove knjige z domoznansko tematiko:

- Hotuljska cerkev slavi... (1367-1992). - Kotlje, 1992
- Moser, O.: Das Bauernhaus und seine landwirtschaftliche und historische Entwicklung in Kaernten. - Klagenfurt, 1992
- Sušnik, J.: Ergonomska fiziologija. - Radovljica, 1992

Izbor: Darja Molnar

POČASTITEV MOHORJEVE

V letu 1992 je Mohorjeva družba, najstarejša slovenska knjižna založba, praznovala 140-letnico obstoja. Praznovanje so pripravili tudi na Prevaljah, kjer je bil sedež Mohorjeve od leta 1919 do 1927.

Praznovanje so pripravili ZKO Ravne, Koroška osrednja knjižnica Dr. F. Sušnik in KO SKD Prevalje. Na prireditvi, ki je bila 6. novembra v Družbenem domu, so o preteklosti Mohorjeve in njenih vej v Celju, Celovcu in Gorici govorili prof. Janez Mrdavšič z Raven, dr. Jože Kopeinig iz Celovca, Marko Tavčar iz Gorice in p. Hieronim Zvegljič iz Celja.

Vrhunec proslave je predstavil koncert Tria Lorenz in pevke Eve Novšak - Houške. Na sporedu so bila dela Benjamina Ipavca, Lucijana Marija Škerjanca, Danila Švara, Lojzeta Lebiča in Marjana Lipovška. Mojstrka predstavitev del domačih avtorjev je bila primeren poklon slovenski knjigi, ki ji je ta mesec tudi posvečen.

V preddverju Družbenega doma je bila v tednu proslave odprta prodajna razstava knjig vseh treh Mohorjevih založb, Koroška osrednja knjižnica pa je pripravila razstavo o Mohorjevi na Prevaljah, ki so jo pozneje prikazali še v prostorih knjižnice.

POGAČNIK O SLOMŠKU

Ob mesecu knjige je Koroška osrednja knjižnica 11. novembra pripravila predavanje slovenskega literarnega zgodovinarja dr. Jožeta Pogačnika o Antonu Martinu Slomšku - pobudniku ustanovitve Mohorjeve družbe.

Govoril je o njem kot duhovniku, organizatorju, narodnem buditelju in vzgojitelju ter vsestransko uspešnem nadaljevalcu "cirilmetodovske iniciative", ki mu je ohranitev slovenstva osrednji cilj.

PREVALJSKI DEKLIŠKI NONET

Na Prevaljah sta bila v novembru dva koncerta, na katerih se je predstavila tudi domača poustvarjalna dejavnost.

V nedeljo, 22. novembra, so v Družbenem domu nastopili Tamburaši iz Gorišnice, harmonikarski orkester z Raven ter nova pevska skupina - dekliški nonet, ki združuje pevke iz

Zbor Foltej Hartman v Celovcu

različnih krajev, vodi ga glasbena učiteljica Suzana Šmon, domicil pa mu je ponudilo prevaljsko Kulturno-prosvetno društvo Svoboda. Na svojem prvem javnem nastopu je nonet poleg slovenskih pel tudi latinske in črnske duhovne pesmi.

V soboto, 28. novembra, pa je bil v Družbenem domu radijski koncert iz naših krajev. Nastopila sta kvartet Zdovčeve dečve iz Koprivne in zbor Šentanelški pavri pod vodstvom Mitja Šipka.

kovna skupina TRI iz Kranja z igrico Fidi-fadi.

Bila je dobra, otroškemu dojemu prilagojena predstava, kakršnih si mladi gledalci želijo tudi v prihodnjih mesecih. Lutkarji iz različnih gledališč, večinoma profesionalnih, jih bodo obiskali še januarja, februarja, marca in aprila, december pa je prepuščen krajevnim organizatorjem prireditev ob Mik-

lavžu, božičku in dedku Mrazu.

Lutkovni abonma je edina kulturna poslastica, ki je še preostala v Mežiški dolini. Kakor je povedal strokovni delavec ZKO Mirko Angeli, so se odločili, da jo kljub težkim časom še organizirajo, da ne bi otroci občutili prav vse "sirovšne", v katero se v občini Ravne vse bolj pogrezamo.

Mojca Potočnik

60 LET ZBORA FOLTEJ HARTMAN

Pri Florjanu v Vogrčah je bil v soboto, 21. novembra, slavnostni koncert, na katerem sta ob slavljenju, 60 let delujočem moškem zboru Foltej Hartman iz Pliberka, nastopila še domači mešani pevski zbor Podjuna in Vres s Prevalj.

Za dolgoletno delovanje zbora med koroškimi Slovenci in za njegovo sodelovanje z zbori v Mežiški dolini - dirigent Foltej Hartman je bil med pobudniki revije Od Pliberka do Traberka, na kateri njegov zbor vsa leta zvesto sodeluje - sta se oddolžili tudi ZKO Slovenije z Gallusovo listino in občina Ravne na Koroškem z izredno zlato plaketo Prežihovega Vornca. V imenu poslušalcev, ki imajo radi blagovzeneče petje tega zbora, čestita tudi uredništvo Informativnega fužinarja.

LUTKOVNI ABONMA

Sredi novembra, 13. in 14., so se v krajih Mežiške doline zvrstile prve predstave lutkovnega abonmaja v letošnji sezoni.

V Črni, Mežici, na Prevaljah, Ravnah (dvakrat) in v Dravogradu je tokrat za več kot tisoč otrok (951 v Mežiški dolini, 157 v Dravogradu) nastopila lut-

PISCEM STROKOVNIH ČLANKOV

V uredništvo Informativnega in Koroškega fužinarja dobivamo tudi poljudnoznanstvene in strokovne članke. Nekateri v celoti ustrezajo kriterijem objave, druge pa je treba pred tem še temeljito preurediti.

Na Bledu je pred časom gostovala dr. Mimi Zeiger, ki je vodila seminar mednarodne podiplomske šole IPOKRATES (International Postgraduate Organisation for Knowledge Transfer, Research and Teaching Excellent Students) o umetnosti pisanja znanstvenih publikacij.

Iz zapisa njenega predavanja v Delu (30.9.1992) povzemamo nekaj napotkov, ki bodo gotovo koristili tudi sodelavcem Informativnega oziroma Koroškega fužinarja, zlasti piscem strokovnih besedil.

Naslov članka mora biti kratek in jedrnat, vsebovati mora ključne besede, hkrati pa mora biti tudi zanimiv. Privlačen naslov pa ne sme obljubljeti preveč - nič več, kot potem avtor v besedilu uspe dokazati.

Članek mora biti napisan po obvezni shemi, ki vsebuje uvod, material in metode, rezultate, diskusijo in zaključek. Veliko ljudi piše nelogično, zapleteno in neurejeno, zato je iz članka težko izluščiti osnovno sporočilo. Le-to mora biti v bistvu zelo preprosto in zelo jasno. Kratka in jasna naj bo tudi avtorjeva hipoteza - torej opis, kaj je predmet študije in kakšna je pisčeva trditev.

Za jasnost članka je pomembno, da se iste stvari ves čas imenujejo enako. Ni primerno preskakovanje z enega pojma na drugega.

Pogosta napaka je, da hočejo avtorji v enem članku pisati o vsem, kar vedo. Praviloma naj bi v enem članku postavili eno vprašanje in nanj jasno odgovorili.

Uporaba tujk je v veliki meri stvar osebne presoje. Najboljša je srednja pot - slovenskega jezika ne smemo povsem zanemariti, hkrati pa ni pametno sloveniti že uveljavljenih tujk.

S pisanjem strokovnih člankov je praviloma tako, da jih mora avtor za nekaj časa odložiti v predal in se jih lotiti spet pozneje, ko ima že nekakšno distanco do določenega problema. Največkrat jih je treba potem še dopolnjevati.

Povzetek: A. Č. - K.

REKREACIJA IN ŠPORT

PLAVANJE

Na 10. tradicionalnem mitingu "Mc Donalds Trophy" v Gradcu so tudi letos uspešno nastopili plavalci in plavalke ravenskega Fužinarja. Med 250 plavalci iz Madžarske, Avstrije in Slovenije so naši tekmovalci zasedli naslednja mesta: med mladinci je bil Miha Hribernik 2. na 100 m hrbtno, Peter Naglič pa 4. na 200 m mešano. Med mladinkami je bila Helena Čej dvakrat tretja, na 100 m delfin in 200 m mešano, Sonja Prošenc pa si je tretje mesto priplavala v disciplini 100 m prsno. Med kadeti je bil Bor Dežman 1. na 100 m hrbtno, 5. na 200 m

mešano, Primož Abraham pa 4. na 100 m delfin. In še pionirji, Matjaž Čepelnik je bil 1. na 100 m prsno in 2. na 100 m delfin, Goran Brvar pa 4. na 100 m delfin.

Na mednarodnem mitingu v Celju, ki je bil 14. novembra, je od naših plavalcev najboljšo uvrstitev dosegel Dežman v kadetski konkurenci. Bil je prvi na 100 in drugi na 200 m hrtno. Abraham si je v tej kategoriji zagotovil dve četrti mesti, na 100 in 200 m delfin. Med članicami je le Helena Čej dosegla pomembnejšo uvrstitev, bila je druga na 200 m delfin. V kategoriji mladincev je bil Hribernik tretji in četrti v hrbtnem slogu.

Omeniti velja, da bo PK Fužinar

po dveletni prekinitvi znova organiziral tradicionalni mednarodni plavalni miting, na katerega je povabil plavalce in plavalke iz Madžarske, Avstrije, Nemčije, Italije in severda iz slovenskih klubov. Računati je, da bo na mitingu "Ravne 93" nastopilo okoli 160 plavalcev in plavalk. Tekmovanje bo dva dni, in to 9. in 10. januarja prihodnje leto.

ODBOJKA

Jesenski del prvenstva v prvi državni ligi so odbojkarji sklenili 12. decembra. Pri Fužinarju se uvrstijo v sredino lestvice ne morejo biti zadovoljni. V prvih šestih kolih so varovanci trenerja Urnauta le dvakrat zmagali, na Bledu s 3:1 in doma proti Šempetru s 3:0, v preostalih štirih srečanjih so Ravenčani ostali praznih rok. Izgubili so proti Olimpiji, Vigrosu, Kamniku in Pionirju, od tega tri tekme v gosteh. V zadnjih treh kolih so igrali proti Salonitu in Promu Žirovnica na Ravnah ter proti Granitu v Sl. Bistrici.

Tudi naša druga ekipa, ki jo vodi Jože Meško in nastopa v tretji slovenski ligi - vzhod, je končala prvi del prvenstva. Mladi odbojkarji Fužinarja so z dobrimi igrami upravičili nastopanje v tej konkurenci in se uvrstili na 5. mesto skupaj z Vuzeničani. V vodstvu so odbojkarji iz Beltincev.

KEGLJANJE

1. Konstruktor 18 točk, 2. Gradis Ljubljana in Fužinar po 13,4, 4. Dadas Rudar Trbovlje 11 točk itd. Takšen je bil vrstni red po 9. kolu v prvi državni kegljaški ligi za moške. Fužinarjevi kegljači, sicer novinci v

najvišji slovenski ligi, so bili to jesen največje prijetno presenečenje prvenstva. V devetih tekmah so nanizali kar šest zmag in enkrat dosegli neodločen izid. Najbolj odmevne so bile zmage doma proti odličnim ekipam Gradisa, Tekstine iz Ajdovčine in Donita iz Medvoda.

Ženska ekipa Fužinarja je v devetih tekmah zbrala 8 točk, po zmagah proti Konstruktorju ter proti Slovej Gradcu in Adrij iz Ankarana. Uvrstitev na 6. mesto na lestvici prve državne lige je pričakovana, saj ekipo pestijo poškodbe nekaterih kegljavk. Državno prvenstvo bo v obeh konkurencah 20. decembra, o končnem razpletu pa v prihodnji številki Fužinarja.

KOŠARKA

Košarkarji Koroške so bili po prvem delu prvenstva v območni slovenski ligi - vzhod uvrščeni na 5. mesto med osmimi ekipami. Trener in igralec Gvido Lužnik je sezono pričel s pomlajeno in dokaj neizkušeno ekipo, zato so fantje v sedmih tekmah le trikrat zmagali. Računati je, da bo v nadaljevanju prvenstva bolje, kajti v pomoč so priskočili tudi nekateri že prekaljeni košarkarji. Po prvem delu so bili v ligi v vodstvu košarkarji Starš.

NAMIZNI TENIS

Po jesenskem delu prvenstva v II. slovenski ligi so igralci Fužinarja uvrščeni na 9. ali predzadnje mesto na lestvici. V devetih tekmah so zbrali le 4 točke po zmagah proti Jesenicam in Primexu v Vrtojbi, to pa je bistveno manj, kot so v klubu pričakovali. V drugem delu prvenstva zna biti bolje, saj bo trener Zdravko Mlakar v ekipo lahko znova postavil Bogdana Tuška, ki je okreval po poškodbah. Po prvem delu prvenstva v II. slovenski ligi vodita ekipi Petovje iz Ptuja in Vesna Zaloga po 14 točkami.

Ivo Mlakar

FAKTORJI ZA IZRACUN PLAČE PO PODJETNIŠKI KOLEKTIVNI POGODBI (PKP)

V tabeli so prikazani oktobrski izhodiščni bruto osebni dohodki po kolektivni pogodbi (KP) za posamezne tarifne razrede ter faktorji za tiste organizacijske enote oziroma podjetja, ki imajo svojo vrednost točke (VT).

To so NOŽI, DE PROFUNDIS in ŽELEZARNA RAVNE, kamor spadata tudi TRANSLOG in ZAŠČITA, ker imata enako vrednost točke.

Te faktorje smo upoštevali pri izračunu obračunske razlike do kolektivne pogodbe za mesec OKTOBER 92 (izpisano na plačilni kuverti).

Oktobrski izhodiščni bruto OD po kolektivni pogodbi so bili v primerjavi z mesecem septembrom 92 višji za 3,5 odstotka - uveljavitev eskalacijske klavzule.

Pri načinu izračuna ni sprememb. Je enak kot v preteklih mesecih.

Sistem plač

OKTOBER 1992		FAKTOR ZA IZRACUN PLAČE PO PKP				
PR	TOČKE	TR	KP	FAKTOR do KP		
				ZR	NOŽI	PROFUN
	1		2	3	4	5
1/1	240	I.	34,062	1.37	1.27	1.55
1/2	300	II.	30,149	1.30	1.13	1.39
1/3	360	IV.	49,390	1.47	1.22	1.50
1/4	420	V.	54,499	1.49	1.16	1.42
2/1	280	I.	34,062	1.23	1.09	1.33
2/2	320	III.	42,578	1.38	1.19	1.45
2/3	360	IV.	49,390	1.47	1.22	1.50
2/4	400	IV.	49,390	1.41	1.10	1.35
2/5	420	IV.	49,390	1.35	1.05	1.28
2/6	460	V.	54,499	1.38	1.06	1.29
3/1	420	V.	54,499	1.49	1.16	1.42
3/2	480	V.	54,499	1.33	1.01	1.24
3/3	540	VI.	64,718	1.42	1.07	1.31
3/4	600	VI.	64,718	1.30	0.96	1.18
3/5	660	VII.	76,640	1.45	1.04	1.27
3/6	700	VII.	76,640	1.38	0.98	1.20
3/7	1050	VIII	88,561	1.14	0.75	0.92
4/1	400	IV.	49,390	1.41	1.10	1.35
4/2	480	V.	54,499	1.33	1.01	1.24
4/3	560	V.	54,499	1.16	0.87	1.06
4/4	600	VI.	64,718	1.19	0.85	1.04
4/5	720	VII.	76,640	1.34	0.95	1.16
4/6	800	VII.	76,640	1.21	0.86	1.05
4/7	1050	VIII	88,561	1.14	0.75	0.92
4/8	1300	IX.	103,592	1.10	0.72	0.89
4/9	1560	IX.	103,592	0.91	0.60	0.74

ZAHVALE

Ob boleči izgubi drage žene, mame, hčerke in sestre

IVANKE ZAKERŠNIK

se iskreno zahvalujemo osebju ZD Ravne, dr. Ani Vodnik, osebju internega oddelka D v bolnici Slovenj Gradec in še posebej dr. Tonetu Ravnikarju za dolgoletno zdravljenje. Hvala Pihalnemu orkestru ravenskih železarjev, govorniku za poslovilne besede, g. župniku za pogrebni obred in Janiju Plohu za odigrano Tišino. Bivšim sodelavkam in sodelavcem ter sodelavcem SGV ter vsem znancem in prijateljem hvala za darovano cvetje in za spremstvo na zadnji poti.

Mož Bernard, hčerki Iris z Zdravkom in Karmen, mama in sestre z družinami

Vsem, ki ste v življenju spremljali IVANA KLADNIKA in šli z njim zadnjikrat v cerkev in do groba, ISKRENA HVALA. Žena, hčerka, sin in vnuki

Ob izgubi predragega moža, očeta in dedja

MAKSIMILJANA

KOKALJA

se zahvalujemo pevčemu, godbi, govornikom, g. župniku za spodbudne besede, sodelavkam iz Osnovalne šole Koroški jeklarji in DO Optima za denarno pomoč ter vsem sorodnikom in znancem za darovano cvetje in sveče.

Zalujoči žena in sinova

Ob nenadomestljivi izgubi dragega dedka in očeta

AVGUSTA ČEHOVNIKA

se iskreno zahvalujemo vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremlili na zadnji poti. Hvala sodelavcem in sosedom, gospodu župniku s Prevalj za opravljeni obred, Pihalnemu orkestru ravenskih železarjev in vsem, ki ste bili z nami v trenutkih bolečin.

Hčerki Mojca in Marjeta z družinami

OTO PLEVNİK

1942 - 1992

Umril je moj sosed, moj sodelavec - železar, umrl je nenadoma po kratki in zavrtni bolezni.

Pred 32 leti je prišel na Ravne z zelenega Pohorja, se tu izšolal za topilca in ostal pri nas. Z nami je preživel lepe in hude čase vzponov in padcev železarnice. Pognal je korenine, si ustvaril družino, in ko si je zgradil še dom, mu ni bilo več dano, da bi se v njem odpočil po truda polnem delu.

Njegov videz zdravega, nekoliko trdega in nepristopnega značaja je varal, saj je bil po duši pravi prijatelj, ki je brez besed priskočil na pomoč vsakomur, ki je bil pomoči potreben. Sam se ga spominjam kot sodelavca iz jeklarne, kjer je začel svoje delo in ga končal kot vodja priprave vložka. Bil je predan delu in kolektivu in v vsakem koščku odpadnega železa je videl prijatelja, pomočnika ter ga je razporejal tako, da je bilo ravensko jeklo vedno žlahtno. Začetek dobrega imena železarnice je bil na njegovem delovnem mestu in bil je nanj ponosen.

Koroški gozdovi so z njim izgubili velikega zaščitnika, saj je kot lovec in lovski čuvaj preživel vsako prsto uro v njih in v družbi zvestih lovskih tovarišev in tako v srcu vedno nosil podobo rodnega zelenega Pohorja.

Ni dano človeku, da bi presojal zakone narave in pravičnost njenih odločitev, dano mu je, da jo spoštuje, se iz nje uči in naloženo mu je, da dela in živi tako, da je bo vreden, v miru in prijateljstvu z vsemi ljudmi. Le tako bo človeštvo preživelo najhujšo krizo, ki je na pohodu, ne samo materialno, še mnogo bolj krizo duha.

Pokojni Oto je bil zgled dobrega človeka. Svoje dobrote ni razglašala, storil je svojo dolžnost in se poslovil.

Zavedamo se, da nobena beseda sožalja, ki jo izrekajo njegovi sodelavci jeklarji in prijatelji ter sosede, njegovim najbližjim ne more utišati bolečine, vendar naj bodo te besede izrečene v pobožen spomin in zahvalo pokojnemu.

Naj v miru počiva le korak od praga lastnega doma.

Morda je to izjemen dar stvarnika za izjemno dobroto njegove duše.

M. Š.

MAKS KOKALJ

1945 - 1992

Smrt, ta čudna, skrivnostna beseda, ob kateri se nam zatrese glas ali ga nam vzame, ta je zopet prišla med nas, špedicijske delavce. Skoraj ob enakem času smo se pred tremi leti, tu na hotuljskem pokopališču, poslavljali od sodelavke, tudi žerjavovodkinje, Mojce.

Naš sodelavec Maks Kokalj se je rodil 25. maja 1945. leta. Otroška leta je preživel na Zelenbregu in na Čečovju na Ravnah. Tu je hodil v šolo in leta 1985 prišel iz jeklarne v špedicijo. Pri svojem delu žerjavovodje je bil vreden in nikoli ni delal težav ne svojim nadrejenim, ne svojim sodelavcem. Vedel je, kaj je njegovo delo, ni se mu izmikal. Če je bilo treba, je delal nadure, saj je vedel, da vsaka prinosa kak tolar več. Tega pa je Maks pošteno potreboval, saj je začel graditi hišo v Kotljah, in to takrat, ko je v naši državi postajalo življenje iz dneva v dan dražje. Ni ga bilo strah, da hiše ne bi mogel zgraditi, bilo ga je strah, da v fabriki ne bi bilo več dela zanj.

Gotovo je pri vsem tem delu najmanj mislil na svoje zdravje, saj je bilo takrat, ko je prvič šel k zdravniku, zanj že prepozno. Ta huda neozdravljiva bolezen je prehitela vse njegove načrte. Vse je bilo porušeno, vse končano. Želja, da bi čez nekaj let užival v svoji novi hiši, se mu ni izpolnila. Pretrgala se je nit življenja moža, očeta, sina, brata in našega sodelavca. A s smrtjo ni konec vsega - ostala je žena in sinova, ki bodo dokončali njegovo delo, in ko bodo čez leta v novi hiši, bodo lahko rekli: Takrat, ko je bil še naš oče, takrat je bilo težko, a lepo! Škoda, da tega nisi dočakal.

Maks, Kotlje so bile nekdaj majhna vas, zdaj so velike, in tu so živeli veliki ljudje po svojih dejanjih. Tu so bili Prežihovi samorastniki. Bil si jim podoben, vztrajen, žilav in pošten, takega smo te poznali mi sodelavci, in tak si bil gotovo tudi doma.

Ker si bil ljubitelj lepe slovenske pesmi, saj si prepeval 12 let pri zboru Fužinar, naj te na tej tvoji zadnji, mnogo prezgodnji poti pospremimo z verzji:

"Ko so fantje proti vasi šli, lepe pesmi so prepevali, jaz pa nisem pel, nisem bil vesel in tudi z njimi jaz nisem šel!"

V svojem imenu, in v imenu vseh sodelavcev špedicije izrekam iskreno sožalje ženi, sinovoma, staršem, bratom, sestram in sorodnikom. Hvala ti za vse, kar si dobrega storil v življenju. Počivaj v miru, tu v Kotljah, kjer si želel, da bi ti bilo na jesen življenja še lepše!

J.K.

Ob boleči izgubi dragega očeta, dedija, pradedija, brata in strica

FRANCA REZARJA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, hvala zdravniškemu osebju ZD Ravne, dr. Praperjevi in patronažni sestri Marjetki za skrb in lajšanje bolečin.

Hvala obema g. župnikoma za lepe besede in pogrebni obred z mašo, hvala pevcem pogrebnega zavoda Spomin. Iskrena hvala vsem, ki ste darovali cvetje in sveče, nam izrekli sožalje in karkoli prispevali. Iskrena hvala vsem, ki ste se poklonili njegovemu spominu in ga v

tako velikem številu pospremili k večnemu počitku.

Vsi njegovi

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem iz Energetike za lepo darilo, saj mi bo trajen spomin na vse, ki ste me počastili s prihodom na moj dom. Hvala g. direktorju Rusu za lepe besede.

V prihodnje vam želim, čeprav ste razdvojeni, še veliko delovnih uspehov, skupnih akcij in medsebojnega prijateljstva.

Jože Kovač

SKLENITVE DELOVNEGA RAZMERJA

V delovno razmerje smo sprejeli 30 delavcev, od tega 29 za določen čas, 1 po mirovanju pravic, in sicer:

27 delavcev za čas opravljanja pripravništva oz. usposabljanja (7 strojnih tehnikov, 4 oblikovalce kovin, 2 strojna mehanika, 3 dipl. inž. metalurgije, 1 dipl. ekonomista, 1 ekonomista, 1 inž. strojništva in 7 z 2-letno poklicno kovinarsko šolo)

1 računalniškega programerja in 1 strugarja za določen čas
1 po vrnitvi z usposabljanja v teritorialni obrambi.

PRENEHANJA DELOVNEGA RAZMERJA

Delovno razmerje je prenehalo 15 delavcem v železarni in 1

delavcu v De profundisu (1 potek pripravništva, 2 umrla, 6 sporazumnih prekinitev, 3 sporazumne prekinitev z odpravnino, 2 samovoljni prenehanji in 2 invalidski upokojitvi).

Kadri in organizacija
OE Zaposlovanje

KADROVSKA GIBANJA

Na dan priprave podatkov (22. novembra) je bilo v železarni zaposlenih 3946, v delniških družbah pa 709 delavcev.

Železarna Ravne

Metalurgija	1229
STO	621
Tehniški sektor	663
Uprava	356
Vodstvo železarnice	74
Jeklolivarna	474

Stroji in deli 529

Delniške družbe

Industrijski noži	198
Translog	95
Armature	191
De profundis	101
Zaščita	124

FLUKTUACIJA DELAVCEV

BRANJE OTROŠKI KOLEDAR

Prvi teden po prihodu Gospodovem so imeli razen tujerodnih obrazov treh modrih z zlatom, kadihom in miro komaj kak drug spomin kot vožnjo s sanmi čez zamrznjeno reko, ki je postala eno z ravnino. Okrog Marije svečnice smo dosti slišali o naraščanju svetlobe in upanju na konec zime. Zarana smo šli k posvečevanju voska in prejeli naslednji dan blagoslov sveč. Pust, ko smo se prikazovali v pisanih in nenavadnih oblekah, nam je postavil na ogled narobe svet, kjer so se moški spreminjali v ženske in ljudje v živali. Še v jutranjem mraku so otroci, ki so nosili na visoke palice nataknjene kruhke, počoč oznanjali pusta. Na pepelnico sredo smo pristopili k oltarju in duhovnik je zaznamoval naša čela s peplnim križem. Okrog sredpostne nedelje smo opazovali poljska dela, in ko je drevje postalo muževno,

smo sedeli v vrbovju in si iz lubja, omajenega s tolčenjem, rezljali piščalke in žvegle. Vrnile so se lastovke in štorlke. Veliki teden se je začel z opustošenimi oltarji, onemelimi orglami in oglašanjem ragelj namesto zvončkov in zvonov. Na veliki petek smo ležali po župnikovem in cerkovnikovem zgledu, iztegnjeni na koru in poljubljali na tla položeni sveti les. V mraku so zvenele prastare žalostinke o zatonu Mesta. Nato sobota z razkritjem križa in pozavnami velikonočnega veselja. Na belo nedeljo so nas zarana zbudili koralni stolpovi in razpostavili smo se, da bi videli sprevod malih ženinov in nevest, ki so se prvič podali k mizi Gospodovi. Vsi so imeli na čelih bledico strahu in pobožnosti in to je bil edini dan, ko so postali lepi tudi štorasti podeželski otroci. Konec aprila so se spet začele naše redne vožnje

na travnike
Naša mati r
imena in
cvetic in ze
nam težko
tino, na ka
cvetica jese
ponoči mez
V Marijinem
zvečer z v
šopki špani

kapelo, da bi okrasili poudro nebeške kraljice. Tukaj so nam pokazali obe podobi molitve: prvo s prepletenimi, povešenimi prsti za izražanje vdanosti in hvaležnosti, drugo z iztegnjenimi, prilegajočimi se, za prošnjo in čaščenje. Na telovo so v velikem sprevodu nosili najsvetejše skozi s cvetjem posute in okrašene, po kadilu dišeče ulice in z zamolklimi moškimi glasovi so se naši svetlo zvenci zivali v Tedeum. Z binkoštni se je začelo poletje in prepevanje v gozdu in ob reki. V velikih kamnitih vrčih smo navkreber nosili vino. Smeli smo ga hladiti v potokih in v smrekovih gajih smo se utaborili na tleh za vesele večerje. Na Šentjanzevo smo po hišah zbirali les in dračje. Nalagali smo ga na cize in na vzpetinah grmadili v velike kupe. Ko se je zmrabilo, smo ga prižgali in

VP 261/1992 č

070 489(497.4 Ravne na Koroškem)

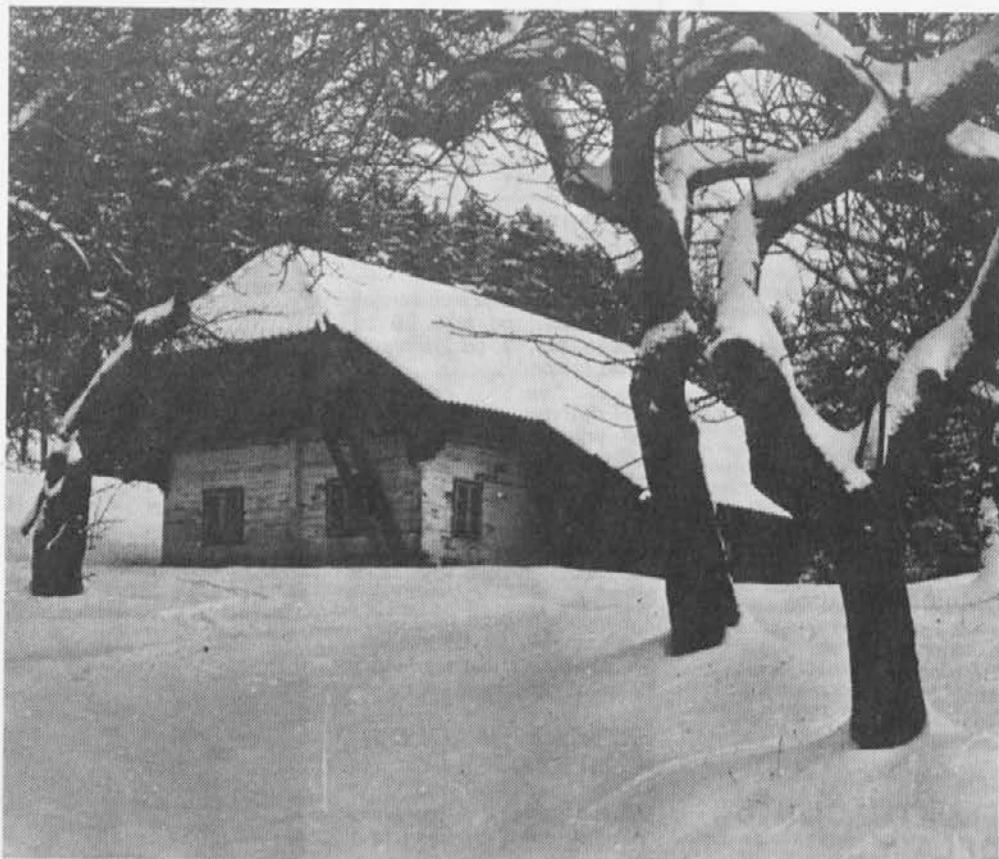

3000232

COBISS 0

pesem o Wotanu, in nismo si znali razložiti svoje groze in začudenja. Šele mnogo kasneje smo se domislili vzroka: že tisočletja odstavljani bog naj bi še živel v spominu, medtem ko je današnji že tonil v pozabo. Sredi avgusta smo spremljali na podstavku nošeni kip mestnega svetnika od cerkve do kapele na hribu. Oblečen je bil v temno škrlaten žameten plašč in čez ramena so mu viseli prvi zoreči grozdi. Nadeli smo si romarske kute z našitimi školjkami in držali v rokah steklenice in palice. Nato so v dolgi vrsti sledile številne pobinkoštno nedelje, ki so v otroško leto prinesle malo spremembe in ostale v spominu bledeje zapisane - vse do adventa. Vmes je bil praznik svete Trojice, ko se rodijo mesečniki in jasnovidci, čas trgatve in vseh svetih, zadnji praznik pred vdorom megle in mraza. V adventnih dneh smo hodili k zornicam, kjer so ponavljali psalm "Rosite nebesa pravičnega"... in dolgi tedni so minili v pričakovanju bližnjega božiča.

Stefan George

KOROŠKA OSREDNJA KNJIŽNICA
"DR. FRANC SUŠNIK"
Ravne na Koroškem

261/1992 č

Uredništvo:
glavna in odgovorna urednica mag. Andreja Cibron - Kodrin, novinarka in lektorica Mojca Potočnik, novinarka Irena Nagernik, tajnica Jelka Jamšek.
Izdavala fotografij: Mira Čepin
Tel: 0602 21- 131, urednica int. 6753, novinarki 6304
Tisk: Grafika Prevalje
Glasilo se po mnenju Ministrstva za informiranje (št. 23/128-92) šteje med proizvode, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5 %.